Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 152 (9648). ● 1989 йил 16 август ● чоршанба ● Баҳоси 3 тийин.

РЕДАКЦИЯГА КЕЛГАН ХАТЛАРДАН

• Таклифлар
• Эътирозлар
• Талаблар

ҲАҚИМИЗГА ХИЁНАТ БУ!

ҲУРМАТЛИ редакция! Ҳозирги кунда қайта қуриш, демократия, ошкоралик, тўғрилик жамиятимизнинг барча бўғинларига кириб бормоқда. Бундан жуда хурсандмиз. Афсуски, мана шу ўзгаришлар айрим жойларда юзаки бўлиб қолаяпти. Раҳбарларнинг, мутахассисларнинг, мутасаддиларнинг сўзи бошқа-ю, иши бошқа бўлаётир. Ҳамма нарсани ўзининг фойдасига ҳал қилишга ҳаракат қилаётганлар ҳам оз эмас экан.

Келинг, қуруқ сўзамоллик билан сизнинг ҳам, газетхонларнинг ҳам вақтини олиб ўтирмайлик. Аниқ фактларга мурожаат қилайлик. 1988 йилда Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхози ва навларни синаш давлат участкаси меҳнаткашлари канопдан мўл ҳосил етиштиришди. Маҳсулотни Коммунистик районидаги луб заводларига топширдик. Маҳсулотимизни Ўзбекистон луб экинлари станцияси мутахассислари таҳлил қилиб, ҳаммасини биринчи навли, деб айтишди. Аммо, буни қаранг-ки, луб заводга бориб, 114160 килограмм канопнинг 92970 килограммигина биринчи навга яроқли бўлиб қолди. Бу ҳам майли, унинг 43723 килограмми чиқитга чиқарилди. Шундай қилиб завод бизга 49247 килограмм маҳсулотга биринчи нав деб ҳужжат берди. Қолган 21190 килограмм маҳсулот иккинчи ва учинчи навларга ўтказилди. Умуман ўтган йили биз топширган жами маҳсулотдан 15—25 процентгача канопнинг ўзаги кўп деган баҳонада чиқит чиқарилди. Ваҳоланки, илгарилари бунинг учун бор-йўғи 5—10 процент маҳсулот чегириб ташланар эди. Шу тариқа луб заводидагилар ҳам энидан, ҳам бўйидан уриб, деҳқонни чўмичда қоқишмоқда.

Амалда эса биз каноп толасининг сифатли бўлиши учун ҳамма тадбирларни қилаяпмиз. Канопдаги ўзакни тушириб юбориш учун уни яхшилаб қуритиб, тозалаб сўнг жўнатаяпмиз. Энг муҳими канопни ўз вақтида ўриб-йиғиб олаяпмиз. Йўқ, тайёрлов ва қабул қилувчи ташкилотлар учун бунинг сариқ чақалик аҳамияти бўлмаяпти. Уялмай-нетмай сифатли маҳсулотни ҳам сифатсизга чиқариб истаганча чиқит олишмоқда. Биз бу ҳақда республика агросаноат комитетининг луб экинлари сифатини текшириш бўлими бошлиғи ўртоқ Сонга мурожаат қилдик. У эса мен бу ҳақда газетага ёзаман, аҳволнинг олдини оламан, деб ваъда берган эди. Афсуски, ҳеч нарса ўзгармади.

Бизни қўлимизга қалам олиб редакцияга мактуб йўллашга мажбур қилган нарса ҳам шу. Бу ишга мутасадди бўлган муассасалар ва уларнинг раҳбар ҳамда мутахассислари муаммони ҳал этиб беришмади. Ҳадемай янги ҳосил ўрим-йиғими бошланади. Йил бўйи мана шу экинга озми-кўпми даромад оламан, деб кўз тутган деҳқон маҳсулот топширади. Яна тайёрловчилар ва қабул қилувчилар каноп ҳосилини ўз билганларича қабул қилиб, деҳқон даромадига шерик бўлаверадиларми?! Хўш, бу адолатсизлик қачонгача давом этади? Қачонгача бизнинг ҳалол нонимизни туя қиладиганларга нисбатан чора-тадбир кўрилмайди? Биз ана шу муаммоларни ҳал этишда ёрдам беришларингизни илтимос қиламиз.

М. РАЖАБОВ,
Ўрта Чирчиқ районидаги Давлат навларни синаш участкаси бошлиғи.
Ю. НАЗАНОВ,
шу участка агрономи.
Б. НАЗАНОВ,
«Северний маяк» колхозининг бригада бошлиғи.

Қачонгача давом этади?

ҲАР БИР халқ қачонки ўз она тилисини пухта билган тақдирдагина ўзга халқ тилларини мукаммал ўзлаштира олади. Республикамиздаги ўрта таълим мактабларида чет тили предмети сифатида Европа тиллари — немис, инглиз, француз ва испан тиллари ўқитилади. Лекин билим даргоҳларида бу фанларни ўқитиш методикаси ҳозирги давр талабига мутлақо жавоб бермайди. Сабаби, бу предметларнинг ўзбек тилидаги ўқув қўлланмалари деярли йўқ, борлари ҳам жуда эски. Мактаб ўқувчилари, студентлар ҳамда бу тилларни мустақил ўрганувчилар учун ўзбекча сўзлашув луғати умуман йўқ. Борлари ҳам жуда аянчли аҳволда, бундан 8—10 йил олдин нашр қилинган. Китоб магазинларида инглизча-ўзбекча, французча-ўзбекча, испанча-ўзбекча ва немисча-ўзбекча луғатларини кундуз кунлари чироқ ёқиб изласангиз тополмайсиз. Ҳозирги пайтда талаба ёшлар ва мактаб ўқувчилари дорилфунунга ва Тошкент Давлат чет тиллар институтига шу предметлардан кириш имтиҳонларини топшириш вақтида ва ушбу олий ўқув даргоҳларидаги ўқиш жараёни давомида шу тилларнинг ўзбекча луғати бўлмаганлиги туфайли русча луғатдан фойдаланишга мажбур бўлмоқдалар. Натижа ўзингизга маълум, рус тилини яхши билмайдиган, узоқ қишлоқдан келиб имтиҳон топшираётган мактаб ўқувчиси бундай пайтда қай аҳволга тушишини бир кўз олдингизга келтириб кўринг. Бу аҳвол қачонгача давом этади? Наҳотки шу тилларнинг ўзбекча луғатини ишлаб чиқиб, нашр эттиришга жуда кўп маблағ ва вақт зарур бўлса? Ҳозирги ошкоралик пайтида тиллар муаммоси жуда кескинлашиб кетган шароитда бу муаммоларни ижобий ҳал қилмоқ зарур. Бу савобли ишни амалга ошириш учун озгина ҳафсала билан меҳнат сарф этилса бас. Республика халқ таълими министрлиги раҳбарлари бу муаммо ечимини ечишга ўз муносабатларини билдирадилар, деб умид қиламиз.

А. ОРТИҚОВ.

ГАЗЕТХОН ГАЗЕТА ҲАҚИДА

• АКС-САДО •

ЖАЗОНИ КУЧАЙТИРИШ ЗАРУР

«ТОШКЕНТ ҳақиқати» газетасининг 29 июнь сонида эълон қилинган «Ишчи назорати ошкор қилади» мақоласини ўқиб туриб, кўпдан буён ўйлаб юрган фикрларимни газетхонлар ҳукмига ҳавола этишни лозим топдим. Ҳозирги кунда ҳалол меҳнат қилиб, коллективда ҳурмат топаётган кўп яхши одамлар бор. Лекин бировларнинг ҳақига кўз олайтириб, текин томоқ билан кун кечираётган кимсалар ҳам топилади.

Айниқса, айрим савдо ходимларининг қилаётган ишлари кишини ғазабга келтирмоқда. Ота-онаси текинхўр бўлса, у тарбия бераётган болаларидан нима кутиш мумкин? Газеталарни мунтазам ўқиб борамиз-у, лекин бизни битта нарса қаноатлантирмайди. Масалан, «Биз бу хатни корхона раҳбарларига жўнатдик, кўрилган иш юзасидан тегишли жавоб кутамиз». Энди: «Мақола коллектив ўртасида муҳокама қилиниб... қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди».

Деярли бир хил савол-у, бир хил жавоб. Шу ҳам жазо бўлдими? Бундай жавоб газетхонларда лоқайдликни кучайтиради, холос. «Ишчи назорати ошкор қилади» мақоласида давлат мулкига бефарқ қараган ва харидорлар ҳақига хиёнат қилган, текин бойлик орттираётган савдо ходимлари Х. Убайдуллаева ва Ф. Усмонбековаларга қаттиқ ҳайфсан берилганлиги айтилган. Бундай савдо ходимларига нисбатан муросасозлик қилмай қаттиққўл бўлиш зарур. Уларнинг қилмишларини кескин қоралаб, савдода ишлашдан умуман маҳрум этишса тўғри бўларди.

Шундай қатъий йўл тутсаккина, юлғичларга ҳақиқий зарба берган бўламиз. Ҳайфсан бир муддатдан кейин ўз кучини йўқотади-ку!

Бундай енгил жазолар билан, юлғичларга кенг йўл очиб бермаяпмизми? Фикрларимга газетхонлар қўшилишар, деган умиддаман.

Ҳ. ИНОҒОМОВ.

БИЗНИНГ ИСТАГИМИЗ

Халқимиз матбуотни «ҳаётнинг ойнаси» дейди. Ҳар куни хонадонларимизга кириб келадиган турли газеталар бизни бўлаётган воқеалардан воқиф қилади, янгиликларни айтади.

Мен «Тошкент ҳақиқати» газетасининг эски мухлисиман. Менга ўхшаган мухлисларнинг йил сайин кўпайиб бораётганлиги газетанинг тобора оммалашаётганини кўрсатади. Бизга газетадаги кўпдан бери кўнглимиздан ўтиб юрган фикрлар ошкора ёзилган мақолалар ёқади.

Лекин ҳали очиқ айтилмаган гаплар, ечилмаган муаммолар кўп. Айрим раҳбарлар атрофда юз бераётган ўзгаришларни яхши сезмайдилар. Ободончилик, маиший хизмат, савдо, таълим-тарбия ишларида камчиликлар бор. Матбуотда узоқ шаҳарлардан, жумладан бизнинг Бекободдан жуда кам мақола берилади. Бозорларимизда нархлар баланд, дўконларда халқ учун зарур моллар топилмайди.

Истардимки, газетачилар бизнинг шаҳримиздаги муаммоларни ҳам ўрганиб, камчиликларни очиб ташласа, марказдан олис жойларда ҳам тез-тез бўлиб турса.

Б. ХУДОЕРОВ.
пенсионер.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

● ЛЕНИНГРАД.

11 август куни «Северная верфь» заводида кўп тонналли «Поволжье» теплоходида қурилиш-монтаж ишлари энг муҳим босқичининг тугалланиши шарафига тантанали маросим бўлди. Мазкур теплоход жаҳон океанининг исталган нуқтасида океанографик комплекс кузатувлар ўтказишга мўлжалланган.

● МАРИУПОЛЬ. (Донецк области).

Мариуполь савдо техникумини битирган ёшлар Донецк совет савдоси институтига кириш имтиҳонларисиз қабул қилиниш имкониятини олдилар. Улар Украинадаги бир қанча ўқув юртларида ўтказилаётган экспериментда қатнашдилар. Эксперимент икки босқичдан иборат бўлиб, унинг қатнашчилари биринчи босқичда ҳунар-техника билим юртини яхши баҳолар билан тамомлашлари, иккинчи босқичда эса техникумни аъло баҳолар билан битиришлари лозим.

● МОСКВА.

«Тундра — Тайга» деб аталган Совет—Канада қўшма кўргазмаси москваликларни ҳад-ҳудудсиз Шимол кенгликлари бўйлаб саёҳатга чорлади. Бутунроссия амалий-декоратив ва халқ санъати музейида очилган кўргазма ўз томошабинларини Шимол ҳамда Канаданинг Квебек вилоятида яшайдиган оз сонли халқларнинг анъаналари ва маданияти билан таништиради.

● БОКУ

Қизил Байроқ орденли Каспий денгиз флоти жангчиларининг бу ерда нашр этилган «Елкама-елка» фронт очерклари тўплами қаҳрамонлари билан учрашуви бўлди. Учрашувни уруш ветеранлари Боку секциясининг аъзолари флот офицерлари уйи ходимлари билан биргаликда ташкил этдилар.

(ТАСС мухбирлари хабарлари асосида)

ЙИҒМА УЙЛАР

УЙСОЗЛИК комбинати коллективи Ангрен шаҳар уй-жой фондининг кўпайишига салмоқли ҳисса қўша бошлади. Шаҳардаги энг кенжа корхоналардан ҳисобланган комбинат бунёдкорлари қатор массивларда кўп қаватли йиғма уйлар барпо этишяпти. Яқиндан бошлаб тўққиз қаватли турар-жойлар қуришга киришдилар.

Бундай кўп квартирали баланд иморатларни қуриш катта тажриба ва аниқликни талаб қилади. Шунинг учун ҳам уларни барпо этиш қурилишда кўп йиллар давомида ишлаган коллективлар зиммасига юклатилмоқда. Шундайлардан бири Р. Бобожонов раҳбарлигидаги бригададир. Бригада бинокорлари Жануб кўчасида тўққиз қаватли уйни қурмоқдалар. Уни шу йилдан қолдирмай фойдаланишга топшириш учун фидокорона меҳнат қилишяпти. Шу туфайли ҳам вақтдан ўзиб ишламоқдалар. Бунда тажрибали бригадир ва пайвандчи С. Аҳмедовларнинг ҳиссаси катта бўлмоқда. Улар барча жараёнлар тез ва сифатли бажарилишига бош-қош бўлмоқдалар.

М. МАҲМУДОВ.

АЙНИ ПИШИҚЧИЛИК

● КАЛИНИН районидаги «Хасково» совхози деҳқонлари ва соҳибкорлари бу йил далаларда, мевазорларда мўл ҳосил етиштиришди. Айни кунларда хўжаликда маҳсулот йиғим-терими уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Бу йил эл дастурхонига 35 тонна мева, 84 тонна картошка етказиб беришга аҳд қилган Собит Эшонқулов бошлиқ бригада меҳнаткашлари бу борада барчага ибрат бўлишаяпти. Шу коллективнинг илғор соҳибкорлари (чапда юқорида) Ҳамид Абдураҳмонов ва Ниғмат ота Толипов олмазорлардаги ҳосил чўғини кўздан кечиришмоқда; хўжаликнинг 17-бригадаси ишчилари (пастда чапдан) Турғун Бердиев, Гулнора Маҳкамбоева, Бахтигул Сафарова ҳам сабзавот йиғим-теримида жонбозлик кўрсатишмоқда; совхоз далаларида териб олинган сархил помидор ҳосилини жўнатиш пайти.

Суратчи М. НАЗАРОВ.

• Агросаноат хабарлари

ТАБАҚАЛАБ ЎТКАЗИЛМОҚДА

БУ йил Ғалаба райони деҳқонлари 16636 гектар майдондаги чигитни тўлиқ икки марта экиб чиқишди. Баҳордаги бемавруд бўлган совуқ уларни шунга мажбур қилди. Ўз-ўзидан ҳозирги кунда ғўзаларнинг ривожи ўтган йилга нисбатан 17—20 кун кечикаётганлиги маълум. Аммо деҳқонлар пахтани иложи борича эрта етилтириш, далаларда мўл ҳосил тўплаш учун барча имкониятларни ишга солмоқдалар. Ғўза қатор ораларига беш марта ишлов берилди. 10 июлгача район бўйича экин тўлиқ минерал ўғитлар билан озиқлантириб бўлинди. Айни кунларда учинчи сув таралмоқда. Ўсишдан орқада қолаётган карталарга қўшимча маҳаллий ўғит бериш давом этаяпти. Умуман далаларда 200 та культиватор тўла қувват билан ишлатилмоқда. 1,5 мингга яқин киши экинни суғориш билан банд.

Ҳозир колхоз ва совхозларда зараркунанда ҳашаротларга қарши курашда янгилик қўлланилмоқда. Илгарилари қаерга ҳашарот тушган бўлса, ўша майдон ёппасига дориланар эди. Бу йил эса биринчи галда назоратчиларнинг масъулияти оширилди. Улар томонидан аниқланиб, эндигина ҳашарот тарқала бошлаган карталар ишланди. Бу биринчидан атроф-муҳит ифлосланишининг олдини олди, иккинчидан ортиқча сарф-харажатга йўл қўйилмади.

Район далаларида ғўзани чилпиш ҳам қизғин бораяпти. Бу тадбир етилган майдонларда табақалаштириб олиб борилмоқда. Райондаги «Ўзбекистон ССР 5 йиллиги», «Коммунизм» совхозлари, Киров номли, Свердлов номли колхозларда ғўза парвариши, айниқса, намунали олиб борилмоқда.

(Ўз мухбиримиздан).

ПОМИДОР ПАЙКАЛЛАРИДА

Калинин номли колхознинг 7-бригадасида иш бир неча йилдирки, пудрат усулида ташкил этилмоқда ва у ҳар йили яхши самара бермоқда. Ўтган йили давлат плани 149 процент бажарилди.

Бу йил бригада таркибида олтита пудрат звеноси фаолият кўрсатмоқда. А. Отбосаров звеноси олдинда бораётир. Бу звенода, айниқса, помидор ҳосили мўл бўлди. Ҳозиргача давлатга 15 тоннадан кўп маҳсулот сотилди. Қолган звеноларда ҳам дала ишлари қизғин боряпти.

—Бу йил иш анча орқага сурилди, — дейди бригада бошлиғи Рустам Тешабоев. — Апрель ойидаги совуқ 46 гектар ердаги экинимизни нобуд қилди. Қайта экишга мажбур бўлдик ва парваришни кучайтирдик. Кўрилган чора-тадбирларнинг натижаси дуруст бўлди, албатта. Пайкалларда ҳосил мўл.

Н. ГУЛМЕТОВ.
Бўстонлиқ райони.

ИЖАРАЧИ ҲАЙДОВЧИЛАР

РЕСПУБЛИКАМИЗ пойтахтидаги 8-автобус парки коллективининг ижара пудратини жорий қилишга бағишланган йиғилиши бўлган эди ўшанда. Кўпчилик янгиликни қўлланишга сал чўчиброқ муносабатда бўлди. Лекин дадил чиқувчилар ҳам топилди. Паркнинг 67-ва 85-маршрутлари бригадалари коллективлари ижара асосида ишлашга тайёр эканликларини билдирдилар. Х. Абдуллаев ва Б. Васильевлар раҳбарлигидаги бу бригадаларда янгиликни амалда синаб кўриш, кейинчалик мақбул бўлса бошқа бригадаларга ҳам ёйишга қарор қилинди...

Иккала маршрут коллективи автобус парки маъмурияти билан ижара пудрати асосида ишлаш юзасидан шартнома тузди. Бунда қардош республикалардаги қатор автобус паркларида тўпланган тажрибага амал қилинди. Ҳар бир ҳайдовчи учун лимит карточкалари тутилди, шоферларга иш ҳақи тўлаш муддатлари ўзгартирилди. Улар ҳар ўн кунда иш ҳақи оладиган бўлиб қолишди.

Автопарк маъмурияти янгича усулни биринчи бўлиб қўллаётган коллективлар учун барча қулайликларни яратиб берди. Шоферларнинг ўзлари ҳам сидқидилдан ишладилар. Айниқса қатнов графигига қатъий амал қилишди. Натижада автобусларнинг ёмон қатнови тўғрисида тушадиган шикоятлар кескин камайди.

Ижара пудрати туфайли транспорт хизмати савияси ошиши қатори шоферларнинг ўз меҳнати натижасидан манфаатдорлиги ҳам кучайди. Олаётган маошлари сезиларли кўпайди. Касса тушуми ошириб бажариладиган бўлса, унинг анчагина қисми ҳайдовчиларнинг ўзларига қўшимча иш ҳақи сифатида тўланадиган бўлиб қолди. Иккала бригада планларни ошириб бажара бошлади. Уларнинг тажрибаси бошқа коллективларга ҳам ёйилди. Эндиликда бутун автобус парки шофёрлари ана шу илғор усул асосида ишламоқдалар. Ташаббускор 67-маршрутда автобус ҳайдаётган Ё. Аҳмаджонов, А. Боқиев, А. Қаландаровлар, 85-маршрут бригадаси аъзоларидан Г. Жалменов, М. Мирсаъдиев, Р. Саломов ва бошқалар ҳақида фақат илиқ сўзлар айтиш мумкин. Йўловчилар уларнинг хизматидан миннатдор бўлишаяпти.

Т. ЛУТФУЛЛАЕВ.

ДИҚҚАТ, ДИҚҚАТ...

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИ КУНИ

ҚАДРЛИ ДЎСТЛАР!

Сизни ва оила аъзоларингизни шу йил 19 август куни Ўзбекистон комсомоли 40 йиллиги номли маданият ва истироҳат боғида ўтказиладиган «Тошкент ҳақиқати» газетаси кунига

ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ.

Сиз бу ерда «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси коллективи, таниқли журналистлар, ёзувчи ва шоирлар билан учрашасиз. Санъаткорлар: хонанда, созанда, раққосалар, сатира ва юмор усталари, аскиячилар хизматда бўлишади. Шунингдек, редакция ҳузуридаги ҳуқуқ, социалистик қонунчиликни тарғиб қилиш жамоатчилик кенгашининг аъзолари навбатдаги қабулни шу ерда ўтказадилар, савол-жавоблар, баҳс ва мунозараларда иштирок этишингиз мумкин. Газета ва журналларга, жумладан «Тошкент ҳақиқати»га ҳам шу ернинг ўзида обуна қабул қилинади. Китоб савдоси ва бошқа оммавий тадбирлар ҳам уюштирилади.

Шу куни байрамда фаол қатнашиб, унинг қизиқарли ўтишига ҳисса қўшасиз деган умиддамиз.

БАЙРАМ ТАДБИРЛАРИ ЭРТАЛАБ СОАТ 11.00 ДАН БОШЛАНИБ КЕЧГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

ВАҚТ ҒАНИМАТ, ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

Ҳурматли газетхонлар! 1990 йил газета ва журналлари учун обуна қилиш давом этмоқда. Келаси йил ҳам «Тошкент ҳақиқати» газетасини мунтазам олиб туришни истасангиз шу кунларда унга обуна бўлишни унутманг. Бунинг учун «Союзпечать» агентлигига ёки иш жойингиздаги, ўқув юрти ва турар-жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчиларга мурожаат қилсангиз бўлади. Улар Сизни келаси йил матбуоти учун обуна қилиб қўйишади.

«Тошкент ҳақиқати»га обуна исталган муддат учун чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетанинг ОБУНА БАҲОСИ бир йилга — 7 сўм 68 тийин, олти ойга — 3 сўм 84 тийин.

ИНСОН ҲАЁТИ ВА ҚАДР-ҚИММАТИ МУҲОФАЗА ҚИЛИНСИН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида республика ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг инсон ҳуқуқларини ҳимоя этиш борасидаги фаолияти муаммоларига бағишланган матбуот конференцияси бўлди. Унда республика прокурори Д. А. Усатов, Ўзбекистон ССР ички ишлар министри В. М. Камолов, Ўзбекистон ССР адлия министри Б. Ғ. Олимжонов, Ўзбекистон ССР Олий суди нинг раиси М. М. Маликов марказий ҳамда республика нашрлари, радио ва телевиденияси журналистлари билан учрашдилар.

Д. А. Усатов республикада жиноятчиликнинг ҳозирги ўсишини «портлаш билан баробар» деб таърифлади. Шу йилнинг ярмидагина ўтган йилдагидан 17,2 процент кўп жиноят қилинди. Жуда оғир жиноятлар — қасддан одам ўлдириш, оғир жароҳатлар етказиш, номусга тегиш билан боғлиқ жиноятларнинг авж олиб кетганлиги ҳуқуқни муҳофаза қилувчи барча органларни, айниқса ташвишлантирмоқда. Мол-мулк билан боғлиқ жиноятларни: талончилик, ҳужум, квартира ўғирликларини ҳам шу жумлага қўшиш керак. Мана шу барча жиноят турлари бўйича ўсиш 35 процентни ташкил этди. Аммо бу ўрта ҳисобдагиси холос, айрим шаҳарлар ва регионларда эса бу кўрсаткич анча юқори. Масалан, Урганчда оғир жиноятлар сони эллик процентдан зиёдроқ, Самарқанд областида 62 процент, Фарғона областида 70 процент кўпайди. Фарғона областида эса ҳатто яқинда рўй берган фожиали воқеаларни ҳисобга олмаганда ҳам қотилликлар анча — 78 процент ошди. Баъзи регионларда қароқчиларча ҳужумлар бир ярим-икки баравар кўпайди.

Мана шу рақамларнинг ҳаммаси барчамиз учун эндиликда, афсуски, янгилик эмас. Бу рақамлар марказий матбуотда ҳам, республика матбуотида ҳам эълон қилинган бўлиб, кўпчилик улар билан эндиликда танишдирлар. Биз мамлакатнинг кўпгина республикалари ва областларида аҳвол янада баттар эканлигини ҳам биламиз. Шунга қарамай, бу — мудҳиш статистикадир. Шу боисдан журналистлар биринчи навбатда жиноятчилик бу қадар даҳшатли тарзда авж олиб кетганлиги сабаблари билан қизиқдилар, албатта. Гўё бунга... қайта қуриш айбдор, демократиядан фойдаланишнинг умумий маданияти етишмаётган шароитда уни ривожлантириш салбий тенденцияларнинг кучайишига олиб келмоқда, деган уйдирмалар ҳозир кўп айтилаётгани сир эмас. Ҳақиқатан ҳам шундайми, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг вакиллари бу хусусда қандай фикрдалар, улар содир этилаётган жиноятларни муттасил таҳлил қиляптиларми, қандай хулосаларга келишмоқда, вужудга келган аҳволдан қутилишнинг қандай йўлларини таклиф этишмоқда?

Ички ишлар министрлиги, Адлия министрлиги, прокуратура, Олий суд раҳбарларининг жавобларида кўп сабаблар айтиб ўтилди. Лекин улар бир нарсада якдил фикр билдирдилар: жиноятнинг кўпайиши у ёки бу ҳолда республикадаги иқтисодий аҳволнинг ёмонлиги, турмуш даражасининг пастлиги, ижтимоий шароитларнинг яхши эмаслиги билан боғлиқдир.

Журналистларнинг бири бу фикрга жавобан, урушдан олдинги йилларни эслатиб, ўшанда ҳам бугунгидан кўра яхшироқ турмуш кечирилмаганлигини, лекин жиноятлар кам содир этилганлигини эслатди. Нон етишмасди, лекин одамлар уйларидан чиқаётиб, эшикларига зилдек оғир қулф осишни хаёлларига ҳам келтиришмас, шамол очиб юбормаслиги учун унга чўп қистириб, ўз юмушларига хотиржам жўнашарди.

Шунда республика Олий судининг раиси М. М. Маликов кишилардаги умумий маданият масаласига, бугунги кунда ўзаро алоқалар йўқлиги, масалан қўшнилар ўртасида алоқалар йўқлиги масаласига яна қайтди. Квартиралардаги ўғирликларнинг аксарият кўпчилиги кўп қаватли уйларда содир этилмоқда, эски маҳаллаларда эса бундай ҳодисалар камдан-кам рўй бермоқда. Қаватлардаги квартираларга биқиниб олган кишилар кўпинча ўзлари билан ёнма-ён яшайдиган қўшниларини ҳам билмайдилар, шу сабабли бир-бирларига ёрдам беришга шошилмайдилар.

Олий суд раиси журналистларга одамларнинг юксак маданиятга эга бўлишларининг афзалликлари, ўзаро алоқаларни мустаҳкамлаш зарурлиги хусусида қизғин гапириб берди. Лекин, очиғини айтганда, унинг ҳаяжонли нутқи кўп нарсани равшанлаштириб бера олмади — журналистлар ҳуқуқни муҳофаза қилиш органи вакилидан ҳозирги аҳлоқ-одобимиз ҳақида лирик чекинишни эмас, балки ишларнинг аҳволига профессионал нуқтаи назардан аниқ баҳо берилишини эшитишни хоҳлар эдилар. Кейинчалик кўп кишилар шу ҳақда гапиришди. Жамиятдаги маънавий муҳит турмушимизнинг барча соҳаларига қаттиқ таъсир қилаётганлигига ҳеч ким ҳатто шубҳа қилмайди ва бунга бизни ишонтириш керак эмас. Лекин ҳар биримиз ана шу масалалар устида ишнинг кўзини билиб меҳнат қилишимиз керак.

М. М. Маликовнинг сўзларига қараганда, бизда — суд ишлари юритишининг ўзида ҳозирча кўнгилдагидек тартиб ўрнатилган эмас. Муддати ўтиб кетган ишлар кўп. Масалан, Сурхондарё область суди йил бошидан бери атиги ўн иккита ҳукм чиқарди. Эҳтимол, у ерда жиноятлар кам бўлаётгандир? Йўқ, судлар ёмон ишлаяпти. Республика Олий судининг раиси буни тан олиб: текширамиз, дея олди холос. М. М. Маликов Олий судни бошқаришга киришганидан бери унчалик кўп вақт ўтгани йўқ, лекин бугун ана шу нарса ўзини қандайдир оқлашга асос бўла олармикан: ишларни тезроқ ва аниқроқ текшириб чиқиш керак. Чунки у мазкур системада янги одам эмас.

Д. А. Усатов ҳам жиноятчилик ўсиши сабаблари ҳақида ўзининг қандай фикрда эканлигини айтиб берди. Бутун жамиятимиз ҳаётининг социал, маиший ҳамда иқтисодий шароитлари қониқарсиз эканлигидан ташқари, у яқин ўтмишда меҳнат-ахлоқ тузатиш колониялари одамлар билан лиқ тўлганлиги, қамалган кишиларнинг қарийб ярми ишлай олмаслиги, чунки улар учун иш ўринлари етишмаслиги, тарбиявий ишлар билан аслида ҳеч ким шуғулланмаганлиги устида тўхталди. Одамлар озодликка чиқишар, уларнинг барча ижтимоий алоқалари узилиб қолган бўларди — ҳеч қаерга ишга олишни хоҳлашмасди, ётоқхоналардан жой ҳам олишолмасди. Аввалги улфатлари эса уларга ёрдам беришдан бош тортишмасди. Фақат улар «ҳамкорлик қилишса бас». Шундай қилиб, такрор жиноятлар сони ўсиб бормоқда.

Бугунги кунда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига катта ёрдам берган кўнгилли халқ дружиналари, ўртоқлик судлари, бошқа жамоатчилик ташкилотларининг аҳамияти амалда йўққа чиқарилган. Биз аҳолининг жуда кенг қатламлари иштирокисиз тартиб ўрнатишимиз мумкин эмаслигини тушунмагунимизча, жиноятчиликнинг камайишига умид қилиш мушкулдир.

Республика ички ишлар министри лавозимига яқинда тайинланган В. М. Камолов бирмунча бошқача муаммони тилга олди. Милиция ишининг энг қизғин йўналишида — жиноий қидирув ишларида ўз ишини биладиган, маҳоратли ходимлар негизи йўқотиб юборилганлиги маълум бўлди. Бу ерда баъзи оператив ходимлар терговчиларни бошқаларига алмаштиришга қизиқиб кетиб, жиноий қидирув идораларида ишлаган эски кишилар ўрнига келган ёшларда на ҳаёт, на профессионал тажриба ва на кўникма борлигини билиб қолдилар. Ҳозир, албатта катта чора-тадбирлар кўрилмоқда, ҳаракат омиллари чинакамига созлангунича, бирмунча вақт ўтади ҳали.

Фарғонадаги фожиали воқеалар муносабати билан юзага келган муаммолар республика аҳолисини ҳамон ғоят ҳаяжонга солмоқда. Ўзбекистон ССР адлия министри Б. Ғ. Олимжонов журналистларнинг саволларига жавоб қайтара туриб, у ерда 388 киши маъмурий жазога тортилганлигини — уларга жарималар солинганлигини, ўн кеча-кундузгача қамоқда сақланганлигини қайд этиб ўтди. Ана шу кишилар иш кўрган асосий шахслар эмаслиги мутлақо тушунарли дейиш мумкин. Лекин тафтиш жуда қизғин олиб борилмоқда, у ерда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи барча органлардан энг яхши, энг тажрибали ходимлар ишлашмоқда, қонли олишувларнинг ташкилотчилари ҳам, илҳомчилари ҳам интиқомдан қочиб қутулолмайдилар. Ҳозирдаёқ олтита жиноий иш ниҳоясига етказилди—қуролни сақлаганлиги учун бир неча киши турли муддатларга қамоқ жазосига ҳукм қилинди. Ҳозир катта суд мажлисларига ҳозирлик кўрилмоқда ва улар тўғрисида журналистлар ҳамда республиканинг бутун аҳолиси жуда кенг суръатда хабардор қилинадилар.

Ана шу воқеалар теварагида ҳамон айланиб юрган миш-мишлар ҳақида нималар ўйлаш мумкин? Ахир, оғзига келган гапни қайтармай айтишмоқдаку: гўё қурбонлар расмий хабарларда уч-тўрт баравар камайтириб кўрсатилаётган, қўшинлар ва милиция Фарғонада тинч митинг қатнашчиларини ўққа тутган эмиш. Бунинг устига ана шу нарсалар тарқатилаётган варақаларда тасвирлаб берилялти, шекилли? Бу ҳақиқатан ҳам шундайми?

В. М. Камолов яқинда Фарғонада ана шундай варақаларни тарқатувчи икки киши қўлга олинганлигини журналистларга маълум қилди, варақалар остида «Бирлик» ҳаракатининг имзоси бор эди. Мана шу варақаларда милиционерлар билан ички қўшинлар солдатлари тинчгина ўтиришган одамларга қарата ўт очишгани ҳақиқатан ҳам айтилган эди. Бу гапнинг ёлғон эканлигидан кўп нарса далолат бериб турибди, министр матбуот конференцияси қатнашчиларига тортиб олинган қуролларнинг фотосуратларини кўрсатди — бу фотосуратларда пичоқлардан ташқари қўлда тайёрланган ва заводда ишлаб чиқарилган тўппончалар, милтиқлар ва ҳатто автоматлар бор эди. У ҳолда «тинч» ва «қуролсиз» оломон деганда нимани тушуниш керак? — асосли савол берди В. М. Камолов. Жуда турли хил жароҳатлар етказилган милиция ходимларининг, солдатларнинг фотосуратлари кўрсатилди. Зотан, Фарғона областида асло «ҳимоясиз» ва мўмин-қобил кишилар бебошлик қилишгани йўқ.

Журналистлар Тошкент бўйлаб тўлқиндек ёйилаётган миш-мишлар тўғрисида ҳам яъни гўё Тошкент областида зарарли моддалар чиқиндилари кўмилган қаровсиз жойлар бор, деган миш-мишлар тўғрисида ҳам савол бердилар. Ана шу жойларга миш-мишлар тўғрисида ҳам гўё бутун мамлакатдан «ахлат» келтириб ташланаётган эмиш. Шу нарса аниқландики, республика прокурори Д. А. Усатов ўша жойларда шахсан бўлиб, чиқиндилар кўмилган иккита шундай жойни кўрган. Уларнинг бири «Электрохимпром» бирлашмасига, иккинчиси эса республиканинг бир қанча корхоналарига қарашлидир. Бошқа республикалар ва областлардан ишлаб чиқариш чиқиндиларини бу ерга олиб келиб ташлаш ҳоллари икки мартагина қайд этилган. Дастлабки кузатувларга кўра, ана шу чиқинди ташланаётган жойлар ҳақиқатан ҳам анча яхшироқ ҳолга келтириб қўйилиши зарурлигига қарамай, у ерда ҳозирдаёқ қатъий тартиб ўрнатила бошланди ва ҳаво ёки тупроқнинг заҳарланиш хавфи йўқ. Аммо, деб таъкидлади прокурор, экологик экспертизани ниҳоятда синчковлик билан ўтказиш зарур, шу боисдан ҳам у тегишли мўътабар органлар томонидан шундай экспертиза чаққонлик билан ўтказилишига эришиш ниятидадир.

Журналистлар ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг раҳбарларига яна кўпгина ғоят хилма-хил саволлар — айрим суд ишлари ва ҳукмлари хусусида, «Огонёк» журналининг баъзи мақолалари ҳамда савдо-харид кооперативларининг фаолияти, милицияга кўмаклашувчи ишчи отрядлари тузилаётгани хусусида саволлар беришди. Барча саволларга жавоблар қайтарилди, ана шу жавоблар матбуот вакилларини ҳамиша қаноатлантирган бўлмасада, аммо, матбуот конференцияси қатнашчиларининг умумий фикрига кўра, етарли даражада рўй-рост бўлди. Шунга қарамай, ҳозир бўлганларнинг кўпчилигида республикамиздаги ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ўз ишларини мувофиқлаштиришга, ҳозирдаёқ мавжуд имкониятлардан янада тўлиқроқ фойдаланишга ҳали етарлича куч-ғайрат сарфлаётганлари йўқ, деган таассурот вужудга келди.

В. ГЛАДИЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

● «Ғунча» фабрикасининг Паркентдаги филиалида Нафиса Абдукаримова, Мукаррам Ҳантметова, Муҳаббат Ортиқова сингари кунлик топшириқларини ортиғи билан бажараётган ишчилар ўз ҳамкасбларига ишлаб чиқаришда намуна кўрсатмоқдалар. Бу ерда ҳар ҳафтанинг охирги кунида илғорликни қўлга киритган тикувчини гул билан қутлаш одат тусига кирган. Бу гал дугоналар М. Ортиқовани табриклашмоқда.

Суратчи М. Назаров.

Қўнғироқ овози янграйди

«ТАШГОРСТРОЙ» территориал қурилиш бирлашмасига қарашли 159-трестнинг 9-қурилиш бошқармаси коллективи тошкентликлар турмуш даражасини оширишга катта ҳисса қўшиб келяпти. Коллектив социал-маданий-маиший объектлар қурилишига ихтисослашган. Бошқарма қурувчилари бунёд этган мактаб ва болалар боғчаларида минглаб ёш авлод тарбияланмоқда.

Улар яқинлашиб келаётган янги ўқув йилига ҳам алоҳида совға билан келмоқдалар. Биринчи сентябргача жами 2757 ўринли мактаблар ҳамда 320 кичкинтойларга мўлжалланган болалар боғчасини фойдаланишга топширишни планлаштиришган.

Объектларда бошқарманинг Владимир Гомер, Миржалол Абдуллаев, Герман Кузнецов, Қўчқор Йўлдошевлар етакчилигидаги бригадалари ҳамда бошқа кўплаб ёрдамчи-пудратчи ташкилотлар коллективлари жадал ишлаяпти. Янги ўқув йилидан Қорасув массивида 964 ўринли, Зиё Саид кўчасида 542 ўринли, Чилонзорнинг 25-кварталида эса 1551 ўқувчига мўлжалланган мактаб биноларида қўнғироқ овози янграй бошлайди.

Э. ТЎЛАГАНОВ.

АБДУҚАҲҲОР ЙЎЛДА...

(ЛАВҲА)

АБДУҚАҲҲОР ака Холиқов Янгийўлдаги 2503-автобаза ҳайдовчиси. У ҳар тонг эрта туриб ишга жўнайди. Автоколоннадан йўл варақасини тўлдиргач, базадан озиқ-овқат маҳсулотларини олиб савдо шохобчаларига тарқатади.

Ҳаёт ҳам қизиқда. Мана у қанчадан-қанча одамларнинг, болалар-гўдакларнинг ризқ-рўзини ташияпти. Ўзи эса Фарғона областида нон деганда кесак ғириллайдиган бир даврда туғилганди. Улуғ Октябрь революцияси ғалаба қилган даврда эса беш яшар бола эди. Ўша вақтларни ҳам элас-элас эслайди

— Туриш-турмушимиз оғир эди, — дейди у ўзи ҳақида ҳикоя қилиб. — Ота-онам ҳаётдан эрта кўз юмишди. Ўшанда мен эндигина ўзимни таний бошлаган бола эдим...

Халқимизда яхшилар йўлдошинг бўлсин, деган тилак беҳуда билдирилмаган. Абдуқаҳҳор ака ҳам яхшиларга дуч келди, ҳаётда ўз йўлини топиб кетди. Вояга етиб бир неча йил комсомол ишларида ишлади. Йигирманчи йилларнинг охирида бир гурух фарғоналик ёшлар ҳунар ўрганиш учун Тошкентга келадилар. Уларнинг сафида Абдуқаҳҳор Холиқов ҳам бор эди. У ҳайдовчилик касбини танлади. Техникани бошқаришни ўргангач, тез орада комсомол йўлланмаси билан ишчи кучига эҳтиёж катта бўлган Янгийўлга келди.

— Дастлаб «Коминтерн» колхозида комсомол-ёшлар бригадасини тузгандик, — дейди Абдуқаҳҳор ака ўша йилларни эслаб. — Олти гектар ер олиб пахта экдик. Шу йили планни ўн процент ортиғи билан бажардик...

Эҳтимол у ҳаётини пахта билан боғлаб кетиши ҳам мумкин эди. Лекин ўттизинчи йилларнинг сокин сурони Абдуқаҳҳор ака ҳаётида ҳам ўз аксини топди. Бригада тарқатиб юборилди. У пахта тозалаш заводига ишга кирди. Бир неча йил меҳнат қилиб КПСС сафига ўтди. Сўнг кўпларнинг ҳаётида яна бир кескин бурилиш ясаган машъум уруш йиллари бошланди. Абдуқаҳҳор ака ҳам жанг билан Подмосковьедан Берлингача бўлган йўлни босиб ўтди.

— Тақдиримда бор экан яна Янгийўлга қайтиб келдим, — дейди у.

Биз автоколоннага келганимизда ҳам Абдуқаҳҳор акани иш устида учратдик. Бошида дўпписи, одми иш кийимида, чап кўксида Улуғ Ватан уруши ғалабасининг 40 йиллиги муносабати билан Москвада ўтказилган уруш ветеранлари учрашувида тақдим этилган значок чўғдек ёниб турибди. У уруш йиллари «Берлинни олишда иштирок этганлиги учун» медали, II даражали «Ватан уруши» ордени билан ҳам тақдирланган. Тинч меҳнат йилларида эса Меҳнат ветерани унвонини олишга сазовор бўлди. Оила қилди. Мана, ҳозир болалари ҳам вояга етиб, ўз йўлларини топиб кетишди. Афсуски оналари чечен қизи Тамара Зибировага бу кунларни кўриш насиб этмади. Фарзандларини Абдуқаҳҳор ака ёлғиз ўзи тарбиялади. Лекин бу ҳам унинг хизмат вазифасини сидқидилдан бажаришига халал бермади.

Тажрибали ҳайдовчи эмасми, техникани яхши тушунади. Автобазада унинг машинаси узоқ носоз туриб қолган вақтни ҳеч ким эслай олмайди. Машинанинг қайси эҳтиёт қисми ишдан чиқаётганини олдиндан сезади. Вақтида лозим тадбирни кўради. Носоз машина билан йўлга чиқмайди. Шу сабаб ҳам юк ташиш планларини доимо ортиғи билан бажаради. Йўл ҳодисаларисиз ишлайди.

Биз кўпинча одамлар ҳақида гапирганда асосан уларнинг меҳнат фаолиятлари ҳақидаги рақамларга тўхталамиз. Лекин инсонни инсон сифатидаги қадрини фақат шу билангина ўлчаб, унга нисбат беришда майдалашиб кетмаяпмизмикин деб ўйлаб қоламан, баъзан. Мана, Абдуқаҳҳор ака йигирманчи йилларнинг революцион ўзгаришлари-ю, шахсга сиғинишнинг, ёппасига колхозлаштиришнинг оғир оқибатлари, уруш қирғини-ю иқтисодий турғунлик йилларини ҳам ўз бошидан кечирди. Лекин 76 ёшида ҳам ҳамон меҳнат фаолиятини тарк этгани йўқ. Уни шу йўлда ушлаб турган қандай куч бор? Набиралари билан андармон бўлиб хордиқда яшаётган бўлиши ҳам мумкин эди-ку. Лекин ҳар бир хонадонда қозон қайнаётгани, нон пишаётганини, юртингда очлар-юпунларнинг йўқлигини кўрганингда, бунда сенинг ҳам ҳиссанг борлигини, одамларга кераклигингни хис қилиш ҳаётингга ўзгача мазмун беради. Шунда яшашга, эл-юртинг учун яшашга интиласан.

Абдуқаҳҳор ака ҳам шундай. У меҳнат қиларкан оғир кечган ҳаётининг зил юки билан ёлғиз қолмаётганини хис қилади. Меҳнат билан ўз умрини бойитади.

М. ҚОСИМОВА.

МАҲАЛЛАДА МУҲОКАМА

ТИЛИМИЗНИ ҲИМОЯ ҚИЛАМИЗ

Биз «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозининг Ленин участкаси маҳалласининг аҳли Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Тиллар тўғрисидаги қонуни лойиҳаси билан танишиб чиқдик. Миллий тилимиз равнақи йўлида қилинаётган ишлар охир-оқибат унинг ҳақиқий тараққиётини таъминлаши керак. Шу нуқтаи назардан лойиҳанинг баъзи кемтик жойлари сўзсиз тўлдирилиши зарур, деб ўйлаймиз ва республикамиз Олий Совети Тил лойиҳаси ишчи гуруҳи олдига шундай таклиф ва истакларимизни ҳавола этамиз.

1. Аввало қонуннинг ўзи «Ўзбекистон Совет Социалистик республикасининг Тил тўғрисидаги қонуни» деб номлансин, чунки тиллар тўғрисидаги қонун Иттифоқ миқёсида қабул қилиниши мумкин.

2. 1-бобнинг 3-моддаси: «Ўзбекистон ССРда ўзбек тили миллатлараро муомала воситаси», деб аталиши керак. Ўзбек тилига давлат тили мақомининг берилиши шуни тақозо этади. Бу эса бизнинг республикамизда яшаб, ўз миллий республикаларида давлат тили мақомига эга бўлган тожик, қозоқ, озарбайжон, рус ва бошқа миллий тилларни камситмайди, балки давлат тили мақомига эга бўлган ўша тиллар билан ўзбек тилининг тенглигини таъминлайди, холос. Рус тилининг эса Иттифоқимизда миллатлараро тил эканлиги исбот талаб қилмайди.

3. Қонун лойиҳасининг ҳужжатлар тили (13-модда) муассасалар, корхоналар ва ташкилотлар ишидаги расмий ёзишмалар (14-модда), корхона, муассаса, ташкилотлардаги ҳисоб-китоб, статистика ва молия ҳужжатлари (15-модда), гражданлик ҳолатидаги ўзгаришларнинг қайд этиш органларида қўлланадиган тил (21-модда) деб номланган моддалари ўзбек тилининг давлат тили мақомига эга эмаслигини ошкор қилади ва республикамизда миллатлараро келишмовчиликлар учун замин яратиши мумкин. Бу моддаларни қайта кўриб чиқиб, унда давлат тили мақомига эга бўлган ўзбек тилининг етакчи ўрни таъминланиши, бу билан икки тиллиликка барҳам берилиши керак. Акс ҳолда эски ҳаммом эски тос деган гапнинг ўзгинаси бўлади ва тилимиз ҳозирги мавқеида қолаверади.

4. Эски ўзбек ёзуви тўғрисидаги 24-модда қайта кўрилиб чиқилиши ва кенгайтирилиши керак. Токи яқин келажакда республикада бутунлай ўша имлога ўтишимиз таъминлансин. Шундагина биз ўтмиш тарихимизни ўрганиш имконига эга бўламиз.

Бизнингча, тил билан шуғулланувчи ишчи гуруҳ таркибидан ўттизинчи йилларда эски ёзувимиз (араб имлоси)нинг ўзгаришида ва Чўлпон, Фитрат, Абдулла Қодирийларнинг репрессиясида қатнашган кишиларни халққа очиқ-ойдин маълум қилинишини талаб қиламиз. Шунингдек, биз лойиҳа муаллифларини номма-ном билишни ҳамда лойиҳанинг халқ талаблари асосида ишланган нусхаси қайта муҳокамага ҳам қўйилишини илтимос қиламиз.

Халқ тили ҳақидаги қонуннинг ягона ҳаками халқдир. Ўз она тилимизни ҳимоя қиламиз, унинг ривожи учун курашни ҳар биримизнинг гражданлик бурчимиз, муқаддас вазифамиз деб ҳисоблаймиз.

А. АЗИЗОВ,
М. ОТАШАЙХОВА,
Б. АЪЗАМОВ,
Э. КОМИЛОВ,
Ф. НИҒМАТУЛЛАЕВ,

Ҳаммаси бўлиб 250 имзо.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА ТАРАДДУД

ИХТИСОСЛАШГАН СИНФЛАР

ХАЛҚ таълими ходимларининг Бутуниттифоқ съездида зарур фанларни чуқур ўргатиш юзасидан яхши фикрлар билдирилган эди.

У ёки бу предметлардан ўқувчиларга атрофлича билим беришни йўлга қўйишда педагогик коллективларнинг олий ўқув юртлари билан яқин ҳамкорлиги қўл келмоқда. Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг ўз оталиғидаги мактаблар билан доимий алоқаси ўқувчиларни қишлоқ хўжалиги билимларига жалб этиш имконини берди.

Орттирилган бу каби дастлабки тажрибалар қишлоқ мактабларида ихтисослашган синфларни уюштиришга йўл очди. Оржоникидзе районидаги 25-ўрта мактаб заминида ташкил этилаётган ихтисослашган синфда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши билан боғлиқ фанлар чуқур ўрганилади.

Бу янгилик янги ўқув йилидан жорий этилади. Унда таълим оладиган иқтидорли ўқувчилар сони белгиланди. Бунинг учун райондаги барча мактабларда химия ва биология фанлари бўйича конкурслар ўтказилиб, шу предметларга ўта қизиқувчан талабалар танлаб олинди. Конкурсда ғолиб чиққан бу ёшлар ихтисослашган янги синфда ўқишни давом эттирадилар.

Янги синфларда машғулотларни ташкил этишга алоҳида аҳамият берилади. Тошкент қишлоқ хўжалиги институти мазкур синфларни ўз оталиғига олди.

Область халқ таълими бўлими ана шу олий ўқув юрти билан шартнома тузиб, дарс машғулотларининг самарадорлигини таъминлаш тадбирларини кўрди.

Шуниси муҳимки, мактабда ўтказиладиган битирув имтиҳонлари айни бир вақтда қишлоқ хўжалиги институтига кириш имтиҳонлари бўлиб ҳисобланади.

А. АЛИЕВ.

ПАРТИЯ ИШЛАРИНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ТАЖРИБАСИДАН

3. КОМИССИЯЛАР

Партиянинг куч-қудрати, жамиятдаги раҳбарлик роли даражаси партия аъзоларининг сифат составига, уларнинг ташкилотчилиги ва ташаббускорлигига боғлиқ. Бизга партия аъзолари кўз-кўз қилиш учун эмас, деб уқтирган эди В. И. Ленин,— балки, жиддий ишлар учун керак. Владимир Ильичнинг бу кўрсатмаси бугунги кунда янада кенгроқ аҳамият касб этмоқда.

Турғунлик йилларида партия сафларини мустаҳкамлаш, коммунистларнинг сифат составини яхшилаш борасида бир қатор қарорлар қабул қилинган бўлса ҳам улар қоғозда қолиб кетди, сон ортидан қувиш давом этаверди, юзакичилик, ошна-оғайничилик барҳам топмади. Бу камчиликлар КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарорида алоҳида таъкидлаб ўтилди. Қарорда партия аъзолари сонини жадал ошириш ва партияга кираётганлар составини механик тарзда бошқариш усули қаттиқ танқид қилинди.

Тан олиш керак, турғунлик йилларида партия аъзолигига кимларнингдир тавсияси билан қабул қилиш одат тусига кириб қолган эди. Шундай ҳоллар ҳам бўлдики, баъзи кишилар партияга кириш илинжида вақтинчалик ишчи ҳам бўлдилар. Мақсад — бир амаллаб «қизил билет»ни қўлга киритиб, амал пиллапояларидан юқорилаш эди.

КПСС Марказий Комитетининг қарорида партияга қабул пайтида маҳаллийчилик, қариндош-уруғчиликка йўл қўйиш мутлақо мумкин эмаслиги таъкидлаб ўтилди. Бундай нохушликлар Тошкент Давлат университети, Тошкент Политехника институтида содир бўлган эди. Куйбишев районидаги 28 та илмий-тадқиқот институтидан партияга қабул қилинган 67 нафар ходимнинг ярми академиклар, институтларнинг директорлари, корхона ва ташкилот раҳбарлари оилаларидан эканликлари аниқланди. Бу кишиларнинг кўпчилиги на ишлаб чиқаришда ва на ижтимоий ҳаётда ўзларини кўрсатмадилар.

Партия сафларини янги аъзолар билан тўлдиришда миллий составга алоҳида эътибор бериш зарур. Масалан, Тошкент область партия ташкилоти ўз сафларига 80 дан зиёд миллат вакилларини бирлаштирган. Область партия конференциясида КПСС сафига кираётганларга нообъектив рекомендация бераётган коммунистларга нисбатан ҳамма жойда ҳам етарлича талабчанлик қилинмаётганлиги таъкидланди. Биргина шу йилнинг ўзида область партия ташкилотида 323 кандидат партияга қабул қилинмади, чунки улар синов даврида ўзларини кўрсата олмадилар. 61 кандидат номуносиб хулқи учун партиядан ўчирилди.

Илгари кўпгина партия ташкилотларида «штатли» рекомендация берувчилар мавжуд эди. Улар йилига 7—10 кишига суриштирмасдан рекомендация беришаверарди. Шунинг учун ҳам партия сафларида жиддий меҳнат ва ҳаёт мактабидан ўтмаган кишилар пайдо бўлиб қолди.

КПСС Марказий Комитетининг қарори Тошкент область партия комитетининг VII пленумида ишлаб чиқилиб, уни бажариш юзасидан комплекс тадбирлар тасдиқланди. Область партия комитети ҳузуридаги партия контроли комиссиясига шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари билан ҳамкорликда партияга кириш учун ёзилган аризаларни партия группалари, бошланғич ва цех партия ташкилотлари йиғилишларида муҳокама қилиш, характеристикаларни тасдиқлашни доимий одатга айлантириш вазифаси топширилди.

Областда партияга қабул қилишнинг икки йиллик системаси жорий этилди. Партия ташкилотлари бўлажак номзодни бир йил ўрганишгач, уларнинг қайси бири партия аъзолигига лойиқлигини аниқлайдилар. Ҳозирги кунда бу усулга областдаги барча партия ташкилотлари ўтган.

Комплекс планда тажриба тариқасида парткомлар ҳузурида партия сафларига қабул қилиш масаласини дастлаб кўриб чиқувчи штатсиз комиссия тузиш кўзда тутилган эди. Область бўйича 309 та ана шундай комиссия тузилиб, уларнинг таркибига 1600 дан зиёд партия ва меҳнат ветеранлари киритилдилар. 1988 йилнинг апрель ойида партия контроли комиссияси мажлисида «Ўрта Чирчиқ районида партияга қабул қилиш масаласини дастлаб кўриб чиқувчи штатсиз комиссиянинг иши тўғрисида»ги ҳисобот тингланди, райкомларга ана шу масала бўйича тегишли тавсиялар юборилди.

Районда партия сафларига ишчи, колхозчи, зиёлилар орасидан энг муносиб номзодларни танлаб олиш юзасидан қўлланма-тавсияномалар ишлаб чиқилди. Икки йиллик усул районнинг 69 бошланғич партия ташкилотида жорий этилди.

1989 йилнинг 11 февралида партия контроли комиссияси мажлисида Бекободдаги штатсиз партия комиссиялари фаолияти муҳокама қилинди. Мажлисда ютуқлар билан биргаликда баъзи камчиликлар ҳам айтиб ўтилди. Масалан, штатсиз комиссия аъзолари номзодликка даъвогарлар билан суҳбатлашганларида, фақат уларнинг ишлаб чиқариш ва жамоат фаолиятига аҳамият берадилар. Ҳолбуки, бўлажак коммунист нафақат меҳнатда, шахсий ҳаётда ҳам бошқаларга ўрнак бўлиши лозим. Бундан ташқари, партияга қабул масаласи ҳамма вақт ҳам партия группалари йиғилишларида кўриб чиқилмайди. Ишга юзаки ёндашиш оқибатида рўйхатларда партияга тайёргарлиги йўқ ва номуносиб кишиларнинг исм-шарифлари ҳам пайдо бўлиб қолмоқда. Ўтган йили шаҳар бўйича 12 кишининг номзоди бекор қилинди. Металлургия заводи ишчиси В. Седов партия ташкилоти билан алоқасини узиб қўйганлиги учун партия аъзолигига кандидатликдан ўчирилди.

КПСС Марказий Комитетининг қарори асосида кўпгина партия ташкилотлари, район, шаҳар партия комитетлари қошидаги партия комиссиялари ўз мажлисларида партия сафларини ўстириш бўйича партком секретарларининг ҳисоботларини тингламоқда. Масалан, Оржоникидзе район партия комитети ташкилий бўлими ва партия комиссияси ҳамкорликда ўтказган мажлисда «Қизил Ўзбекистон» колхози партия комитети секретарининг ҳисоботи тингланди. Қўшма мажлисларда «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Зайцев номидаги илмий-тадқиқот институти, «Қибрай», «Химик» совхозлари партия ташкилотларида коммунистлар аттестациясининг борищи ҳам муҳокама қилинди.

• *Тажрибакорлар ҳақида ҳикоялар*

ЖЎЯКЛАРДА ЖИЛДИРАЙДИ СУВ

ҲОСИЛГА-ҳосил қўшиш ойи давом этаётган шу кунларда Ўрта Чирчиқ районидаги Энгельс номли колхозга кириб бордик. Раис Муҳир Маматқулов билан бир дам суҳбат қуриб турган эдик хонага бир дона кўсакни қулоғига қистирганча ўрта бўйли, қорамағиздан келган киши кирди. Ҳаммамиз ўзимизни пахтазорда юргандек ҳис этдик. Бу қалби пок деҳқонни сидқидилдан табрикладик.

Мен уни яхши биламан. Колхознинг бош сувчиси Эргаш Ҳожиматов бўлади. У ғўзанинг оқ, сариқ, пушти гулларини жуда-жуда севади. Унинг учун оламда бунинг завқига тенг келадиган нарса йўқ. Ҳар сафар ғўза гулларини кўрганда қалби ҳам гулдай яшнайди, уйқусизликдан қизарган кўзларида ажиб нур жилваланади. У ҳар туп ғўзани асрабавайлаган, бошида парвона бўлган киши ютишини билади. Ҳосил баракаси, ризқнасиба, кузги хирмон чўғи — ҳамма-ҳаммаси ана шунга боғлиқ.

Содда, тиниб тинчимас, заҳматкаш бу кишининг қизиқ табиати бор. Баъзида ишларини шогирдига топширади-да, ўзи колхознинг бошқа бригадаларига бирров айланиб келиш учун чиқиб кетади. Ўзининг гапи бўйича «разведка» қилади. Йўл-йўлакай ҳамкасбларидан йўл-йўриқларини, маслаҳатларини аямайди: ҳам ўрганиб, ҳам ўргатиб қайтади. Гоҳида ҳазил мутоиба қилиб, айримларга тегишиб ҳам ўтади:

— Мулла Абдували, вақт кутиб турмайди, отни қамчиланг. Биз учинчи сувни бошлаб ярмига етганимиз қачон эди.

Абдували Раимқулов бунга лом-мим деёлмай қолади-да, ишга янада жиддийроқ киришиб кетади. Эргаш ака эса йўлида давом этиб, ёшроқ сувчини терграб қўяди:

— Укам, сувни жилдиратиб тара, этагига туширишга ошиқма қоғозни мана бундай бос, уқдингми, ҳа баракалла.

Энди бу жонсарак деҳқонни далаларни айланиб ўз бригадасига келганда кўринг:

— Биз ҳам пахта етиштиряпмиз деб юрган эканмизда, — дейди у куйиб-пишиб. — Бошқалар аллақачон биздан ўзиб кетибди. Ана шона-ю, ана гул, ана кўсак, шиғил-шиғил. Ҳали ҳам вақт бор. Тезроқ ҳаракатимизни қилмасак бўлмайди, доғда қоламиз, доғда.

Бригада аъзолари тараддудланиб қолишади. Эргаш Ҳожиматов бўлса енгларини шимаради-да, шитоб билан пайкалга кириб кетади. У сувнинг оқишини кузатади, қоғозларни янгилайди. Ҳар бир эгатдаги сувнинг ўлчови, оқиш меъёри, неча кунда оёқланиши диққат-эътиборида бўлади. Бу борада гўё ҳар туп ғўза бир фарзанду, у меҳрибон отага айланади. Унинг назарида барча ғўза бамисоли тирик жон, у ҳам нафас олади, очиқади, баъзан касал ҳам бўлади. Лекин дардини ҳар кимга ҳам айтавермайди. Гапни гапир уққанга деганларидек ўзининг чин соҳибига ёрилади. Бу дала соҳиблари эса Эргаш акага ўхшаган бободеҳқонлар бўлади. Бундайларга ҳар туп ғўзанинг эрта баҳорда униб чиқиши бир байрам бўлса, гуллаши, кўсак тугиши, очилиши бир байрам.

Мана ҳозир ҳам Эргаш ака қаршимизда лотореясига ютуқ чиққан боладек қувониб ўтирибди. Оғзи қулоғида. Гоҳи-гоҳида бошини силаб-силаб қўяди. 23 йилдирки у колхозда уста сувчилик вазифасини сидқидилдан адо этиб келяпти. Бу йиллар мобайнида ҳосилдорликни оширишга муносиб ҳисса қўшди. У сув тараётган пайкалларда доимо пахтадан мўл ҳосил етиштирилади. Колхозда ҳамма уни ҳурмат қилади. Сабаби бир хўжаликда ишлаб кам бўлаётгани йўқ. Шу ерда у умр йўлдошини топди. Ҳозир улар бир этак фарзандни ўстириб катта қилишяпти. Тажрибали сувчини имкониятдан фойдаланиб саволга тутамиз:

— Эргаш ака, экинга сув тараганда нималарга кўпроқ эътибор бериш керак?

— Меҳнат фаолиятим мобайнида сув танқис бўлган, чигит чиқмай қолган, ёғингарчилик натижасида ер қатқалоқ бўлган йилларни ҳам кўрганман. Сув билан қатқалоқни юмшатиш мумкин. Сувни югуртириб олсангиз ер қатқалоғи юмшаб, ғўза кўтарилиб чиқади. Илгари 80 гектар ерда деҳқончилик қилардик. Бу йилдан бошлаб ернинг бир қисмини сабзавотга, бедага, канопга ажратиб бердик. Ҳозир 50 гектар ерда ғўза ўстиряпмиз. Ўқариқларни 150 метр, жуда нари борса 180 метр қилиб тортамиз. Унча-мунча дўнг жойлар чиқиб қолса, унда сувни қайирма йўл билан эгатларга тараймиз.

— Ҳозир учинчи сувни яримлатибсизлар. Ғўзалар авжи ўсиб гуллаган, кўсак тугаётган пайтда сув қўйиш анча мураккабдир?

— Албатта учинчи сув анча қийин. Сувни эгат бошига чиққанини билмай қолиш мумкин, киши. Сув очгандан кейин бир кеча-кундуздан сўнг эгат оралаб кўздан кечирамиз. Сув бошига чиққанини кузатамиз, захладими, йўқми кўрамиз. Агар эгат бошига сув озгина етмай қолган бўлса қайта сув юбораман десангиз кечикиб қоласиз. Масалан, эгат охирига 20 метр қолди дейлик. Яна бошидан сув қўйсак бутун эгат захлаб кетиши мумкин. Ортиқча зах зарар. Шундай кезларда ҳали сув ичмаган эгатнинг юқори қисмидан сувни очиб ғўзани суғорамиз. Биз сувни августнинг охирларигача қўйиб бўламиз. Сўнг каноп ўрими бошланади. Шундан кейин карталарни яна бир кўздан кечириб чиқамиз. Ўзига етарли сувни олмаган пайкаллардаги ғўзаларга 4-сувни берамиз. Агар бу сувни қўймасак, ғўза дефолиациядан сўнг ҳам ўсишда давом этади ҳамда пахта йиғим-терими вақтида бундай ўсиб чиққан ғўзаларнинг барги терилган пахтани ифлослантириши мумкин.

Ҳа, Эргаш Ҳожиматов чиндан ҳам пахта илмини «сув қилиб» ичиб юборган деҳқон. Энг муҳими у хирмоннинг бут бўлиши ўзининг ва касбдошларининг маҳоратига боғлиқ эканлигини, зиммасидаги шарафли бурчни яхши ҳис этади. Биз у меҳнат қилаётган Низом Сардоров бошлиқ бригада даласини кўздан кечирганимизда бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдик. Бригада пахтакорлари ҳар йили колхозда биринчилар қатори планни бажариб келишяпти. Бу йил ҳам улар мавжуд майдоннинг ҳар гектаридан 32 центнердан ҳосил олиш учун курашишяпти. Бу борада ҳосилнинг мўл бўлишига Эргаш Ҳожиматовнинг ҳамкасблари Дилмурод Назаров, Бўрибой Чимирбоев, Маҳмуд Назарқулов ва механизаторлар Мирвали Насриддинов, Жуман Эргашевлар ҳам муносиб ҳисса қўшишмоқда.

Коллективда шундай меҳнаткаш сувчи ва механизаторлар бор экан, бу йил ҳам пахта тайёрлаш плани ошириб бажарилиши шубҳасиз. Бригада далаларини айланиб, ҳозиргача ҳар туп ғўзада ҳосил қилинган 6 — 8 та кўсакни кўрдик.

Шу куни Абдухалил Абдураимов, Халия Айтаевалар бошчилик қилишаётган бригадаларда ҳам бўлдик. Бу ерда ҳам Эргаш Ҳожиматов шогирдларини учратиб улар билан ширин суҳбат қурдик. Ҳамма ерда ғўза парвариши шу кун талаблари асосида олиб борилмоқда. Бир сўз билан айтганда колхозда мўл пахта ҳосили етиштириш учун ҳамма бирдек жон куйдириб меҳнат қилмоқда.

А. ФОЗИЛОВ.

ЎРМОН ФОЙДА КЕЛТИРМОҚДА

Оҳангарон ўрмон хўжалиги экологик жиҳатдан нотекис, саноат районларидан бирига жойлашгани сабабли ҳам коллектив зиммасига қўш масъулият юкланган. Шунга қарамай, бу ерда хўжалик ишлари барча соҳалар бўйича яхши йўлга қўйилган.

Сўнгги ўн йил ичида Қурама ён бағирларидаги 70 минг гектар майдонга арча кўчатлари экилди. Аммо уларнинг аксарияти раҳбарлар беғамлиги-ю, аҳолининг лоқайдлиги туфайли йўқ бўлиб кетди. Шунга қарамай, коллектив бунёдкорлик ишларини давом эттирмоқда. Хўжалик аъзолари кўплаб мевали дарахтлар ўстирмоқдалар. Улар пайванд қилиниб, аҳолига ҳам сотилаяпти. Шу орқали миллион сўмдан ортиқ даромад олинмоқда. Бу ердаги саноат цехида новдалардан тайёрланаётган стол ва стуллар, каравотлар, сават ҳамда супургилар (жами 20 хил маҳсулот) ҳам катта фойда келтираяпти. Бундан ташқари ўрмон хўжалигида минг бош қорамол, 150 та йилқи боқилаяпти.

У. ҲИКМАТОВ.

● Суратларда: (юқорида, чапдан) 1-участка ўрмончиси Низомиддин Нурматов; дарахтларни пайвандлаш бригадаси бошлиғи Гулсун Раҳматуллаева; ўрмон хўжалигининг тажрибали ходимларидан Аҳмад Жамолиддинов ва (чапда) участка бошлиғи Ҳолбой Турдиалиев тажриба участкасидаги шафтоли дарахти ривожини кўздан кечирмоқдалар; (пастда) Тушсой участкасидаги 40 гектарли майдонга кейинги 13 йил ичида экилган ёш арча кўчатлари.

Н. Шарипов суратлари.

*

• *Бир мавзуда тўртинчи марта*

ХАВФСИЗЛИК—ПАРТАДАН БОШЛАНАДИ

ЁКИ ҲАЙДОВЧИ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШДАГИ НУҚСОНЛАР ҲАМОН ТУГАТИЛМАЁТГАНИ ҲАҚИДА

БОЛА бошидан деганларидек, ҳайдовчилар малакаси улар дастлаб билим олган ўқув даргоҳида шаклланади. Ҳайдовчилар, асосан ДОСААФ ҳамда автомотоҳаваскорлар кўнгилли жамияти ўқув даргоҳларида тайёрланади. Маълумки областимизда йўл-транспорт ҳодисалари кўпайса кўпайяптики, камаймаяпти. Бу ҳодисаларни содир этганлар орасида эса ҳайдовчилик стажи бир йилгача бўлганлар кўпчиликни ташкил этади. Демак, бўлажак ҳайдовчиларга етарли билим ва малака, йўл-йўриқ берилмаяпти. Бу аввало улар область Давлат автомобиль инспекциясига имтиҳонга тақдим этаётган ҳайдовчиликка номзодларнинг билими ниҳоятда бўшлигида ҳам яққол намоён бўлмоқда.

Масалан, шу йилнинг биринчи ярмида ДОСААФнинг курсларида ўқиган ҳайдовчилардан фақат 63,9 процентигина биринчи имтиҳон топширишида гувоҳнома олдилар. Бу эса ўтган йилнинг шу давридаги кўрсаткичдан (71,7 процент) ҳам пастдир. Шунингдек, энг муҳим вазифалардан бири ҳисобланмиш Совет Армиясига ҳайдовчи мутахассислар тайёрлаш иши ҳам аввалгига нисбатан ёмонлашди.

Юқорида область бўйича кўрсаткичларни тилган олдик. Айрим район бўлинмаларида эса аҳвол янада ёмон. Жумладан, Бекобод автомактаби (бошлиғи Г. Астахов) ДАИга тавсия этган 7-группадаги 21 кишидан атиги ўн нафари ҳайдовчилик гувоҳномасини олди. Группада жаъми 30 киши бор экан, улар ўзларича саралаб, паст билимли 9 кишисиз тақдим этган группанинг ҳоли мана шундай. Ҳолбуки, илгари раҳбар ташкилотларга ёзилган тақдирномаларда ва газетада эълон қилинган мақолаларда ҳам Бекобод автомактабидаги ўқитиш ишларининг қониқарсизлиги хабар қилинган эди. Лекин аҳвол ўзгармаяпти.

Худди шунингдек. Коммунистик район спорт-техника клубида ўқув-тарбия ишларининг нобоплиги ҳақида бир неча марта бонг урдик. Афсуски, СТК бошлиғи А. Суярқулов ва унинг бошлиқлари лоқайдлик, масъулиятсизликни давом эттирмоқдалар.

Аҳвол шу даражага бориб етдики, ўқитувчи О. Аширов имтиҳонга тақдим этган группадаги 30 кишидан атиги 7 нафари гувоҳнома олди, холос. Қолганлари «йиқилди». Буни нима билан изоҳлаш мумкин? Паркент район спорт-техника клубининг (бошлиғи Х. Мирхаитов) кўрсаткичлари юқоридагилардан қолишмайди.

Бошқа районлардаги аҳвол ҳам деярли шундай. Нега? Бекобод шаҳрида ўтказилган комплекс текширувда область Давлат амтомобиль инспекцияси ходимлари автомактабда бўлишди. Группада 30 ўрнига 14 киши машғулот ўтяпти. Бу ҳам кўзбўямачилик экан: 14 кишидан 7 нафари 53-ва яна 7 нафари 54—группаларнинг ўқувчилари бўлиб, бунинг устига улар машғулотни 1,5 ой кеч бошлаганлар. Ахир бунақада малакали ҳайдовчи тайёрлаб бўладими? Амалий ўргатув мастери Эркин Умаралиев иш пайтида 65—34 ДУ номерли «ЗИЛ» машинасида шифер ташиб юрибди. Бунинг устига, уни текширган автоинспекторлардан гуноҳи учун кечирим сўраш ўрнига дағдаға қилишини кўрсангиз!

Яна бир муаммо: «А» ва «В» категорияли ҳайдовчилар тайёрлайдиган курслар етарли эмас, область ДОСААФ комитети раҳбарлари эса бунга зарур эътибор беришмаяпти.

Область автомотоҳаваскорлар жамияти бўлинмаларида ҳам ҳайдовчилар тайёрлаш ишлари ёмон аҳволда. Бунга юқоридагига ўхшаш факт-процентлардан исталганча келтириш мумкин. Айниқса, Бўка (ўқитувчи Ф. Ортиқов), Чиноз (ўқитувчи Т. Назаров), Ўрта Чирчиқ (ўқитувчи В. Рибалкин) филиалларида кўрсаткич ниҳоятда паст.

Область ДОСААФ комитети (раиси полковник Ю. Утёнков), автомотоҳаваскорлар жамияти (раиси М. Римаров) бўлинмаларида ҳайдовчилар тайёрлашдаги жиддий нуқсонлар қачон бартараф этилади, бу ҳақда қанча гапириш ва ёзиш мумкин?!.

Ш. ХЎЖАЕВ,
область Давлат автомобиль инспекцияси рўйхат-имтиҳон бўлинмасининг бошлиғи.

ХУЛОСАСИДАН СЎНГ

Кандидатлик стажи — тарбия мактабидир. У бўлажак коммунистнинг барча яхши сифатларини синовдан ўтказиш воситаси ҳисобланади. Область партия комитети қошидаги партия контроли комиссияси 1988 йилнинг март ойида Акмал Икромов, район партия комитети иккинчи секретарининг район партия ташкилотида КПСС аъзолигига кандидатлар ҳисоботларини эшитиш тажрибаси тўғрисидаги ҳисоботини тинглади.

Район партия ташкилоти партия сафларини механик тарзда бошқариш усулидан биринчилардан бўлиб воз кечган эди. Натижада ўтган йили район партия ташкилотида КПСС аъзолигига қабул қилиш жиддийлашди. Кандидатликка қабул қилинганларнинг 67 проценти ишчилар синфининг вакиллари бўлди. Резервда турган 28 нафар киши ўзига берилган топшириқнинг бажарилиши юзасидан ҳисобот берди, шундан 25 нафари партия аъзолигига кандидатликка қабул қилинди.

Акмал Икромов район партия комитети қошидаги партия комиссияси кейинги икки йил мобайнида ўз мажлисларида кандидатлик стажини ўтаётган 17 кишининг ҳисоботини тинглади. Ўтган йилнинг февраль ойида эса комиссия мажлисида «Чевар» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси парткоми ҳузуридаги комиссия раиси А. Белоусованинг ҳисоботи муҳокама этилди. Комиссия бу борада ҳали кўп иш қилиши лозимлиги таъкидланди.

«Сигнал» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси партком секретари М. Рўзиматов партия аъзолигига кандидатлар билан ишлашни бўшаштириб юборган эди. Партия комиссияси мажлисларидан бирида унинг ана шу камчиликлари кўрсатилиб, тегишли йўл-йўриқлар берилди.

Район партия комитети кишиларга нообъектив рекомендация берилишига қарши муросасиз кураш олиб бормоқда. Ўтган йили 11 коммунист ана шу кўрсатмани бажармаганлиги учун партиявий жавобгарликка тортилди. Районда шунингдек, рекомендация берган коммунистларни бўлажак кандидатларга бириктириб қўйиш тажрибаси ҳам қўлланилмоқда.

Область партия комитети ҳузуридаги партия комиссияси баъзи партия ташкилотларига бошқа ташкилотлардан келган КПСС аъзолигига кандидатларни эътибордан четда қолдираётганликларини кўрсатиб ўтган эди. Ҳали кўпгина партия ташкилотларида кандидатларнинг ҳисоботлари тингланаётгани йўқ. Масалан, «Тез ёрдам» клиник шифохонаси ва бошқа жойларда бу иш юзаки амалга оширилмоқда.

Ўтган икки йил мобайнида район ва шаҳар партия комитетлари ҳузуридаги партия комиссиялари жойларга чиқиб, партия сафларига кираётган кишиларнинг ишчанлик ва сиёсий сифатларини бевосита меҳнат коллективларида ўрганишни тажриба қилиб келмоқдалар. Бу эса ўз навбатида бўлажак коммунист номзодини қайтариш ҳолларини қисқартириш имконини берди. Янгийўл шаҳридаги автобус-таксомотор парки бошланғич партия ташкилоти Мирсоатовни партия аъзолигига кандидатликка қабул қилган эди. Лекин, партия комиссияси меҳнат коллективига келиб, унинг фаолиятини ўргангач, Мирсоатов ҳали партияга тайёр эмас, деган хулосага келди, комиссия тавсияси билан шаҳар партия комитети бюроси уни кандидатликка қабул қилмади.

Бошланғич партия ташкилотлари, партия комиссиялари, район ва шаҳар партия комитетлари кандидатларга ва партия сафига кирувчиларга нисбатан талабчан бўлиб қолдилар. 1987—1988 йилларда 229 киши кандидатликка қабул қилинмади.

Афсуски, ҳали кўпгина район, шаҳар партия комитетларида кўнгилчанлик кайфияти барҳам топгани йўқ. Масалан, ўтган йили Олмалиқ шаҳар ва Ўрта Чирчиқ район партия комитетлари ана шундай йўл тутдилар: улар бирорта ҳам кишини «ҳафа» қилмадилар.

Баъзи бошланғич партия ташкилотлари ва ҳатто район партия комитетлари ҳам партияга қабул қилишнинг янги усулларини ўзлаштиришда қатор камчиликларга йўл қўйдилар. Ленин, Фрунзе, Чилонзор ва Оҳангарон районлари партия ташкилотлари 1987 йилнинг иккинчи ярмида 2—3 ойлаб бирорта ҳам кишини партияга қабул қилмадилар. Натижада 1988 йили область партия ташкилоти ҳисобидаги коммунистлар сони минг кишига камайиб кетди. Ҳозирги кунда ана шу камчиликлар тезда тугатилмоқда, тегишли чора-тадбирлар белгиланмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Тошкент область партия ташкилоти бўйича қабул қилган қарори барча партия ташкилотлари учун муҳим қўлланма бўлиб хизмат қилаяпти. Бизнингча, икки йиллик системани янада ривожлантириш, партияга кирувчиларни ариза бериш йўли билан эмас, балки оғзаки суҳбат йўли билан танлаб олган маъқул. Ариза бўлажак кандидат бир йил мобайнида атрофлича ўрганилиб, у коммунистликка лойиқ деб топилгач ёзилса мақсадга мувофиқ бўлади.

Штатсиз партия комиссиялари тажрибасини умумлаштириб, улар фаолиятларини янада активлаштириш, партия аъзосининг ҳалол ва соф қиёфасига эришиш, қайта қуриш йўлидаги муаммоларни бартараф этиш, коммунистларда мустаҳкам эътиқод руҳини тарбиялаш зарур деган хулосага келдик.

В. АНТРОПОВА,
область партия комитети ҳузуридаги партия контроли комиссияси инструктори.

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

ЧССРда М. С. Горбачев асарларининг икки томи нашр этилди

Чехословакиянинг «Свобода» нашриётида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советининг Раиси М. С. Горбачевнинг 1967—1985 йилларни қамраб олган нутқлари ва мақолаларининг дастлабки икки томи босмадан чиқди.

«Руде право» газетасида «Принципиал ўзгаришлар йўлидан» деган сарлавҳа остида эълон қилинган мақола ана шу воқеага бағишланган. Мақола муаллифи, ЧКП Марказий Комитети секретариати аъзоси, газетанинг бош редактори З. Горжени М. С. Горбачевнинг шаҳар ва ўлка даражасидаги партия ходимлигидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ва Совет Иттифоқининг раҳбари, жаҳон миқёсидаги сиёсий арбобликкача босиб ўтган йўлини таҳлил қилган.

1967—1985 йиллардаги нутқлар ва мақолаларнинг мазмуни шундан далолат бериб турибдики, деб таъкидланади мақолада, М. С. Горбачев фикрловчи, масъул инсон, жуда кўп ҳаётий фактлар орасидан янгилик нишоналарини, тараққиёт тенденцияларини, ҳозирги кундан келажакка олиб борувчи йўлларни, инсон ва жамиятнинг янги социал сифатларига ўтиш йўлларини ҳалоллик билан қидираётган сиймо сифатида намоён бўлади.

Эълон қилинган материаллар КПСС совет халқининг бутун ҳаётини қайта қуриш сари муқаррар олиб келган Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг йўли тўғрисида ҳикоя қилувчи ҳужжатлардир, деб таъкидланди мақолада. Бу материаллар янгича сиёсий фикрлашнинг юзага келиши, ўз хулосаларида реал тарихий воқеликни чуқур ва ҳар томонлама таҳлил этишга суянаётган марксча-ленинча диалектикадан ижодий фойдаланиш тўғрисида ҳикоя қилади.

(ТАСС).

Кўргазмага ҳозирлик

● МАНИЛА

Филиппин Совет Иттифоқининг Узоқ Шарқдаги Находка шаҳрида савдо кўргазмасини ўтказишга ҳозирлик кўрмоқда.

Унда енгил саноат молларининг жуда кўп турлари бўлади, деди Филиппин саноат ва савдо министрининг ўринбосари Рауль Бонкан бу ерда. Кўргазма 11 сентябрдан 15 сентябргача бўлади ва шу йилнинг март ойида Филиппин саноат ва савдо министри Хосе Консепсьоннинг Москвага визити чоғида савдо-иқтисодий ҳамкорлик масалалари юзасидан имзоланган ҳужжатга мувофиқ Филиппин халқаро савдо бирлашмаси томонидан ташкил этилади.

Халқ ишончи йўқолмоқда

● САН-ФРАНЦИСКО

Кўп америкаликлар Америка Қўшма Штатларида ҳокимиятнинг ҳам маҳаллий, ҳам федерал органларида расмий лавозимларни эгаллаб турган ҳозирги сиёсий арбоблар ва мансабдор шахсларнинг маънавий ҳамда ахлоқий фазилатлари ҳақида унчалик яхши фикрда эмаслар.

Мамлакатдаги энг катта Калифорния штатида Филда тадқиқот институти ўтказган жамоатчилик фикрини сўраб билиш натижалари ана шундай муносабатни аниқлаб берди.

Савол-жавобда қатнашган кишилар 2:1 нисбатда ҳозирги сиёсатчилар унчалик ҳалол эмас ва ўн-ўн беш йиллар илгаригига қараганда ахлоқий нормаларга камроқ риоя этаётганликларини айтишди. Саволга жавоб берганларнинг 42 проценти уларнинг виждонлилигига ишонмасликларини очиқ айтдилар. Бунда калифорнияликларнинг аксарият кўпчилиги иккита энг катта сиёсий партия — Республикачилар ва Демократлар партиялари вакиллари орасида катта фарқ кўрмаяптилар.

(ТАСС).

ЯНГИ МИНИСТР ҚАСАМЁД ҚИЛДИРИЛДИ

ВАШИНГТОН, 14 август. (ТАСС). Душанба куни АҚШ армияси министрлигининг янги бошлиғи Майкл Стоунни қасамёд қилдириш билан кабинет таркибига кирмайдиган министрларнинг ўз лавозимларини бажаришга киришиш жараёни ниҳоясига етди.

АҚШ президенти Жорж Буш июль ойи охирида 64 ёшли Стоунни шу лавозимга тайинлаган, август ойи аввалида эса, Америка қонунига мувофиқ унинг номзодини АҚШ конгресси сенати тасдиқлаган эди. Стоун университетда маълумот олган, иккинчи жаҳон уруши даврида ҳарбий-денгиз кучларида хизмат қилган. Хусусий фирмаларда, 1982—84 йилларда эса АҚШ халқаро ривожланиш бошқармасида ишлаган. 1986—88 йилларда АҚШ армияси министрининг ёрдамчиси лавозимини эгаллаган, сўнг министр ўринбосари бўлган.

Май ойида АҚШ ҳарбий-денгиз кучлари министри лавозимини шу вақтга қадар ҳарбий-денгиз кучлари министрининг ўринбосари бўлган Генри Гаррет бажара бошлади. Доналд Райс ҳам шу йилнинг май ойидан АҚШ ҳарбий-ҳаво кучлари министри қилиб тайинланди. У шунга қадар бир қанча давлат муассасаларида турли мансабларни эгаллаб келган эди.

МЕЛИНА МЕРКУРИ ҚЎШИҚЛАРИ

АФИНА, 14 август. (ТАСС). Греция пойтахтининг музика магазинларига Грециянинг собиқ маданият министри ва ўтмишда машҳур артист бўлган Мелина Меркури ижросидаги қўшиқлар ёзилган пластинкалар чиқди.

Дискка 11 та қўшиқ ёзилган, булар «Мелина» номли умумий туркумга бирлаштирилган.

Ҳозир АҚШда даволанаётган Мелина Меркури Нью-Йоркдан телеграмма йўллаб, пластинкаларни сотишдан келадиган барча даромад Афинада янги Акрополь музейи бунёд этиш фондига ўтказилади, деди.

● Биродарлашган Сиэтл ва Тошкент шаҳарлари комитети таклифига мувофиқ бир группа суратчилар Америкада бўлдилар. Улар орасида «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси суратчиси Содиқ Маҳкамов ҳам бор эди. У ўз ҳамкасблари билан тажриба алмашди, ҳамкорликда суратлар кўргазмасини ташкил этди. Суратда: Содиқ Маҳкамов (ўнгда) америкалик суратчиларга ўз ишларидан намуналар кўрсатяпти.

В. КОВРЕИН сурати.

(ТАСС).

• АДАБИЁТ ВА САНЪАТ

БАХТИЁРНИНГ БАХТ СОЗИ

Наргиз чеҳра оромижон,
кўзларингни яширма,
Сенга жоним бўлсин
қурбон, кўзларингни яширма...

Бу ёқимли қўшиқ кўп йиллардан бери хонандалар томонидан ўзгача товланишлар билан ижро этиб келинмоқда. Аммо унга куй басталаган созанда Бахтиёр Алиев эканлигини кўпчилик қўшиқ шайдолари билишмаса керак.

Бахтиёр ўқувчилик йилларида В. И. Ленин номидаги республика пионерлар ва ўқувчилар саройида ташкил этилган ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли тўгарагига қатнай бошлади ва шу ерда очилган музика мактабини битирди. Миллий музика асбоблари ичида уни мафтун этган чанг эди. Дастлаб соз чалишни устози, машҳур чангчи Аҳмад Одиловдан ўргана бошлади. Ўқиш ва изланиш, қолаверса, ўзининг ҳаракатчанлиги натижасида у халқ куйлари, қўшиқлари, айниқса, Ҳамза басталаган машҳур инқилобий қўшиқларни чангда бемалол чалар, хонанда, раққос ва раққосаларга жўр бўларди. 1954 йили у филармония қошидаги ўзбек халқ ашула ва рақс ансамблига келди. 1957 йилдан эса янги ташкил этилган «Баҳор» давлат халқ рақс ансамблида солист-чангчи бўлиб хизмат қила бошлади.

Бахтиёр ижод жараёнида кўпгина машҳур хонанда ва созандалар билан мулоқотда бўлди. Айниқса, мақом билимдони Ю. Ражабий, бастакорлардан Т. Жалилов, Ғ. Тошматов, М. Мирзаевларнинг фидойиликлари уни мафтун этди, ёш созанда улардан кўп нарсаларни ўрганди.

Ниҳоят Б. Алиев 1959 йили дастлабки асари — «Баҳор нашидаси» куйини яратди. Орадан кўп ўтмай унинг «Шўх пари» рақс куйи ҳам тингловчилар қалбидан мустаҳкам жой олди. Ансамблнинг бадиий раҳбари, СССР халқ артисти (марҳума) Мукаррама Турғунбоева шу куй асосида жозибали рақс саҳналаштирди. Хельсинкида ўтказилган VIII жаҳон ёшлари ва студентлари фестивалида мазкур рақсни ижро этган раққоса Дилбар Фаёзова лауреат деган номга сазовор бўлиб, у ердан олтин медаль билан қайтди. Бу илк ижодий муваффақият Бахтиёрни янги ютуқларга руҳлантирди.

Ансамблда чангчи бўлиб иш бошлаган санъаткор 1965 йилда музика раҳбари этиб тайинланди. Ижодий коллективга М. Турғунбоева билан ҳамкорликда бошчилик қилиш ўз самарасини бера бошлади. Кўпгина рақслар Б. Алиев басталаган куйлар асосида бирин-кетин саҳна юзини кўрди. Ўзбек классик музика мероси ва замонавий хореография санъати тажрибасини пухта эгаллаб борган Б. Алиев чет эл куйларини ҳам мукаммал ўзлаштириб, уларни ансамбль созандаларига ўргатишга астойдил ҳаракат қилди. Санъаткорнинг бу эзгу интилишлари ҳам ўз самарасини берди.

Бахтиёр — жаҳонгашта санъаткор. У «Баҳор» ансамбли билан кўплаб иттифоқдош республикалар ҳамда чет эл мамлакатларида бўлди. Хорижий юртларда истиқомат қилаётган кишиларнинг ҳаёт тарзи ва маданиятини ўз кўзи билан кўрди. Кўрган-кечирганлари асосида янги-янги ижод намуналари яратди. Йиллар давомида мамлакатимизга машҳур санъаткорлар ва рақс усталаридан М. Турғунбоева, Г. Измайлова, И. Оқилов, Қ. Миркаримова, Қ. Мўминов, Ш. Аҳмедов, Тожикистон ССР халқ артистлари Валломатзода, Л. Зоҳидова, М. Қаландарова, Г. Миржумаева ва бошқалар билан ҳамкорлик қилди. Бу рўйхатни яна ҳам давом эттириш мумкин. Бугунги кунда у яратган рақс куйларига Д. Жабборова, Қ. Дўстмуҳамедова, М. Аҳмедова, М. Эргашева, Г. Фозилжонова каби истеъдодли раққосалар хиром этишмоқда.

Б. Алиев Қорақалпоғистонда фаолият кўрсатаётган «Айқулаш» ва «Қирққиз» халқ рақс ансамбллари учун ҳам махсус куйлар яратди. Шунингдек, республикамиз областларида яшаб, ижод этаётган халқ талантлари билан иш олиб боришда ҳам катта хизматлари бор. Жумладан, у Шаҳрисабздаги «Шодиёна», Яккабоғдаги «Феруза», «Гуллар», Бухородаги «Лола», Фарғонадаги «Зилола» каби халқ ансамбллари билан ҳам яқиндан ҳамкорлик қилиб келмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз фидойи санъаткорнинг хизматларини муносиб тақдирлади: у СССР Давлат мукофотига, Ўзбекистон ССР халқ артисти унвонига сазовор бўлди.

Ўзбекистон ССР Театр арбоблари ва Композиторлар союзлари правлениеларининг аъзоси, ҳозирги кунда Тошкент Давлат маданият институтининг халқ музикаси кафедрасида ёшларга музика ва бастакорлик илмидан сабоқ бераётган Б. Алиев ҳамиша изланишда.

З. НУРУЛЛАЕВ.

● **Суратда Б. АЛИЕВ чанг чалмоқда.**

СПОРТ

САФАРДА МАҒЛУБИЯТ

● «ПАХТАКОР» футболчилари чемпионатнинг навбатдаги учрашувини Москвада, биринчи лига вакиллари ўртасида якка пешқадамлик қилаётган Марказий Армия спорт клуби командаси билан ўтказишди. Кейинги турларда муваффақиятли қатнашган тошкентлик футболчилар жадвалда тўртинчи ўринга кўтарилишган эди. Шунинг учун ҳам мухлислар пешқадам билан бўладиган бу ўйинга катта умид боғлашганди. Лекин футболчиларимиз армиячиларга муносиб қаршилик кўрсата олмадилар ва 0:2 ҳисобида ютқазишди.

Шу турнинг бошқа ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди. «Торпедо» — «Металлург» — 0:1, «Котаайк» — АСК (Р) — 3:0, «Факел» — «Геолог» — 2:1, «Ростсельмаш» — «Шинник» — 1:0, «Кузбасс» — «Қайрат» — 0:0, «Даугава» — «Динамо» (Бт) — 2:0, АСК «Карпати» — «Кубань» — 0:2, «Нистру» — «Спартак» — 1:0, «Таврия» — «Нефтчи» — 1:1.

«Пахтакор» навбатдаги учрашувни ҳам сафарда — эртага Кемеровода «Кузбасс» командаси билан ўтказади.

ТЕРМА КОМАНДА САФИДА

● ГДР пойтахтида социалистик мамлакатларнинг «Динамо» жамияти спортчилари спартакиадасида мамлакатимиз терма командаси сафида қатнашган тошкентлик Сергей Усов биринчи ўринни эгаллади. У 110 метр масофани тўсиқлар оша югуриб ўтишда 13,62 секунд натижа кўрсатди.

ҲАР ТЎҒРИДА

ЗАМИН ЭНЕРГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИБ

● БЎЛАЖАК экологик соф энергетика қурилмаси — табиий иссиқ сув асосида ишловчи қозонхона Зугдидида (Грузия) ишлай бошлади. Ернинг салкам икки минг метр чуқурлигидан отилиб чиқувчи қайноқ сув қозонга ёқилғи бўлиб хизмат қилмоқда. Грузиялик мутахассислар олимлар билан ҳамкорликда бундай сувларни қувурларда қурум бўлиб, металлни занглашга олиб келувчи турли аралашмалардан тозалаш технологиясини ишлаб чиқдилар. Шуниси диққатга сазоворки, қозонхонада фойдаланилган сув яна қувурлар орқали ер тагига оқизиб юборилади. Бундай биқиқ система мамлакатимизда биринчилар қатори ўзлаштирилди.

ЯНГИЧА ОГОҲЛАНТИРИШ УСУЛИ

✦ МЕХИКО. Тартиб посбонлари автомобиль йўлларида чапани шофёрларни ҳаракат қоидаларига риоя қилишга мажбур этиш учун нималарни қилмайди, дейсиз. Мексика алоқа ва транспорт министрлиги йўл ҳаракати қоидасини бузувчиларга қарши тақиқловчи чоралар билан курашиб уддасидан чиқа олмагач ҳаддан ташқари шошиладиган ҳайдовчиларнинг ҳовурини пасайтиришнинг нодир усулини топди. Мехика-Пачука ва Мехико-Куэрнавака автомобиль йўлларида аварияда мажақланган автомобиллар тошсупаларга ўрнатиб қўйилди. Бу «ёдгорликлар» машинани бошқаришдаги шошма-шошарлик қандай фожиали оқибатларга олиб келишини яққол намойиш этиши керак. Бир ҳафтанинг ичидагина автомобиль фалокати натижасида 116 киши ҳалок бўлди ва 793 киши майиб бўлди. Гап шундаки, пасха байрами кунларида автотуристлар заҳарли тутун билан қопланган Мехикодан атрофдаги гўзал масканларга ёпирилиб чиқа бошладилар. Серқатнов автомобиль йўлларида тез юриш эҳтиёткорликни унутиб қўйган кўпгина ҳайдовчиларнинг ёстиғини қуритди.

«Зарафшон» колхозчилар ҳузурида

ЯҚИНДА М. Қориёқубов номидаги Ўзбекистон Давлат филармонияси қошидаги «Зарафшон» фольклор вокал-хореографик ансамблининг хонанда ва раққосалари Бўка районидаги Жамбул номли колхозда ўз санъатларини намойиш қилишди. Ансамблнинг Ғайбулла Мелизиёев, Раъно Ўрозбоева, Муродилла Норқулов каби хонандалари, Дилором Шукуржонова, Гулчеҳра Юсупова ва бошқа раққосалари ижро этган «Мавригий», «Гул сайли», «Кампирлар», «Бадахшонча рақс» сингари қўшиқ ва рақслар томошабинларнинг меҳр-муҳаббатини қозонди. Айниқса, ансамблнинг бадиий раҳбари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Аҳмаджон Шукуров ижро этган «Ўзбек тили», «Мени алдаб кетдилар», «Духтари зебо», «Қарашларинг гул» қўшиқлари томошабинларнинг олқишига сазовор бўлди.

А. АВАЗОВ,
ўқитувчи.

• *Ҳажв бурчаги* •

СОҒИН СИГИР

Туғилганда хурсанд бўлди ҳамма баробар,
Онаси ҳам жондан суюб ялаб-юлқади.
Оғиз еган жажжи қизнинг шодлиги чексиз,
Қашқаси бор бузоқчани қучиб алқади.

Она тарғил тили билан майин танасин
Қайта-қайта ялаб-ялаб, минг бор таради.
Ҳовлидаги кўппак қурғур ювош тортганча
Бузоқчанинг кўзларига кулиб қаради.

Аста-аста улғайди у, болажонидан
Онаси ҳам бор сутини аягани йўқ.
Пешонасин силаганча суюб-эркалаб,
Нозима қиз бузоқ ҳақда тўқиди қўшиқ.

Оғилидан аримади сомон ва кепак,
Кунжара ҳам мириққунча еса етарли.
Диконг-диконг ўйноқилаб улғайди аста,
Заррача ҳам ташвишни у билмай айтарли.

«Сигирмисан сигир бўлар», дея эркалаб
Бўйнига қўл ташлаб силар уйнинг бекаси.
Яқин кела олмас, ҳатто ботинганича
Молхонанинг қадимлардан эрка такаси.

Йиллар ўтиб зотли сигир бўлиб етишди,
Совринларнинг энг олдини олди ҳар қачон.
Одамлардай кўкрагини безади нишон,
«Ўттиз литр сут беради» деса ҳам, ишон!

Ҳаёт экан, йиллар ўтиб шу зотли сигир
Тиши тушиб сутдан қолди, қартайди ахир.
Сомон-кепак камайди-ю, оғилхонада
Нушхўрдларга куни қолди — шу бўлди тақдир.

Энди уни эркаловчи кимса топилмас,
Энди ҳеч ким елкасини қўймайди қашлаб.
Тирсиллаган елинлари пучайиб қолиб.
Уй эгаси энди уни қўйгандир ташлаб.

Ялаб-юлқаб эркаловчи онаси ҳам йўқ,
Бир чеккада ётганича ўтказар кунни.
Ва ниҳоят...
уй эгаси арқонга боғлаб,

Гўштга дея қушхонага етаклар уни!
Ўйлаб боқсам, бу ҳаётнинг ёзу қиш фасли —
Шу сигирнинг тақдирига ўхшаркан асли.

ТЎЛҚИН.

Фотожурналистика факультетига қабул

СССР Журналистлар союзи «Фотомаркази»нинг Бутуниттифоқ сиртқи икки йиллик фотожурналистика факультети 1989 — 1991 ўқув йили учун тингловчилар қабул қилади. Газета, журнал, ахборот агентликлари, нашриёт, теле ва киностудияларнинг штатли ва штатсиз фотомухбирлари имтиёзли кириш ҳуқуқига эгадирлар. Факультетга фотография билан шуғулланувчи бошқа кишилар ҳам кириши мумкин.

Абитуриентлар ариза, иш жойидан муҳр билан тасдиқланган тавсиянома, 12х24 см. ҳажмдаги 8 — 10 фотосурат (ҳар бирида аниқ дастхат билан унинг номи, муаллифининг фамилияси, исми, отасининг исми почта индекси билан уй адреси, суратга олинган вақти ва жойи кўрсатилган бўлиши зарур) жўнатадилар.

Факультетнинг ўқув программаси амалиёт томон йўналтирилган. Тингловчилар фотографиянинг тасвирий-ифода воситалари, фотокомпозиция, суратга олиш техникаси, фотожурналистика жанрлари, фотография материаллари ва бошқа предметларни ўзлаштирадилар. Барча курслар бўйича факультет программалар ва методик тавсияномалар юборади.

Ўқитув ҳар бир тингловчининг умумий ва фотографик тайёргарлигига қараб, у билан якка ҳолда ишлаш принципига асосланган. Ҳар бир тингловчига таниқли фото устаси, фотография бўйича мутахассис бириктириб қўйилади. Ўқув жараёни давомида тингловчилар 15 мавзу бўйича амалий вазифалар бажарадилар.

Ўқув планини тўлиқ ўзлаштирган тингловчилар, фото журналистика факультетини тугатганликлари ҳақида гувоҳнома оладилар.

Факультет ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш асосида ишлайди — таълим олиш пулли (йилига 60 сўм). Таълим ҳақи абитуриент факультетга қабул қилингач, ўша шахс ёки уни ўқишга тавсия қилган ташкилот томонидан тўланади.

Ҳужжатлар почта орқали шу йил 31 августгача қуйидаги адресда қабул қилинади: 119021, Москва, Бутиковский переулок, 12, фотожурналистика факультети.

Машғулотлар шу йил октябрдан бошланади.

*

● Пойтахтимиздаги «Ташводоканал» трестига қарашли «Восток» пионер лагерида 200 нафардан ортиқ фарзандлар мириқиб дам олишмоқда. Суратда: болалар оромгоҳидаги чўмилиш ҳавзасида.

Суратчи Р. Альбеков.

*

ЯНА «ҚОР ОДАМ»МИ?

САРАТОВ областидаги Энгельс районининг Кирово қишлоғида яшовчилар одамга ўхшаш ғаройиб жонзотни яқин масофадан кўрдилар. Ветеринария врачи Р. Саитов бу учрашув ҳақида шундай ҳикоя қилади:

«Куннинг иккинчи ярмида мен ва чўпон С. Проценко болаларни кўлга чўмилишга олиб келдик. Кун жуда иссиқ эди. Сувга тушишдан олдин қарши томондаги соҳилга қарадим. У ерда унча қалин бўлмаган бутазорлар орасида — биздан 100 метрча нарида қорамтир гавдани кўрдим. Тикилиб қараб ҳайрон бўлганимдан турган жойимда қотиб қолдим. Ҳа, у одам эмасди. Гавдаси қора жун билан қопланган бўлиб, оёқ-қўллари ниҳоятда узун эди. Проценкога «Кел, сузиб бориб нима эканлигини кўрамиз» дедим. Бироқ биз сувга етмасимизданоқ жонзот шудгор томондаги буталар орасига қараб кетди. Бу номаълум жонзот қаддини тик тутиб югурар, букчайганлигидан асар ҳам қолмади. Унинг бир текис катта қадам ташлаб чопиши бизни ҳайратлантирди. Кишилар бундай чопа олмайди. Айниқса, юмшоқ тупроқда бунчалик тез югуриши мумкин эмас.

Жонзот майдонни кесиб ўтди. Дарахтзорлар томон бурилиб, жар томонга қараб кета бошлади. Биз машинага ўтириб у дарахтзорлардан чиқиши мумкин бўлган тахминий жойга томон шошилдик. Бу ерда кўл унча кенг эмас эди. Уни сузиб ўтиб, номаълум жонзотнинг олдидан чиқдик. Оралиқдаги масофа 30 метрча эди. У бизни кўргач, ўрмон томон секин юриб кетди. Шу вақтда биз уни яхши кўрдик. Бўйи тахминан 2 метр, қуюқ қўнғир жун бутун гавдасини қоплаган эди. Бошидаги сочлари узун бўлиб, елкасидан тушиб турарди.

Биз жонзотни салкам бир километр таъқиб қилиб бордик, у жарда кўздан ғойиб бўлди. Ветеринария мутахассиси сифатида бу одам эмас ва одамга ўхшаш маймун ҳам эмас, деб тасдиқлайман.

Ҳикоянинг тўғрилигини С. Проценко ҳам, бирга келган болалар ҳам, шунингдек, шу ерда чўмилаётган ака-ука Давлатовлар ҳам тасдиқлашди. М. Чингарева ва унинг ўғли Сергей қўйлар жунини олиб қайтишаётганда илгари шу жонзотни кўришган экан.

Районлараро катта овшунос Е. Тюряқов воқеа содир бўлган жойга дарҳол етиб келди. У шундай ҳикоя қилади:

— Биз оёқнинг аниқ, чуқур ботган изларини суратга олдик. Шуниси қизиқки, баландлиги 2 метрли кишининг оёғи анча катта бўлиши керак эди. Уники бор-йўғи 39 размерли эди. Лекин қадамларининг кенглиги камида 2 метр келади. Юмшоқ шудгорда 3—4 километр масофани шундай қадам билан босиб ўтиш инсоннинг қўлидан келмайди.

(«Соц. индустрия»дан).

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЎЙЛАР МУБОРАК!

АВИАСОЗЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИНИНГ

тўй тантаналарида маданий хизмат қилишга мослаштирилган ва замонавий репертуарга эга бўлган

«САМО» АНСАМБЛИ

БАХТ ВА ШОДЛИК ОҚШОМИНИ КЎНГИЛДАГИДЕК ЎТКАЗИШДА ХИЗМАТИНГИЗГА ТАЙЁР!

Ансамблни кассага пул тўлаш йўли билан тўйхонага таклиф қилишингиз мумкин.

Буюртмалар олдиндан ҳар куни соат 17.00 дан маданият саройининг 2-қават, 90-хонасида қабул қилинади.

Бизнинг адрес: Авиасозлар шаҳарчаси, Лисунов кўчаси, Авиасозлар маданият саройи (15, 23, 48, 72, 154, 164-автобуслар; 3, 23-трамвайларнинг «Маданият саройи» бекати). Метронинг «Чкалов» станциясигача борилади. Телефон: 96-55-81.

ДАВЛАТ СУҒУРТАСИДАГИ ЯНГИЛИК

СУҒУРТА ГУВОҲНОМАСИ — СИЗНИНГ ОҚИЛОНА ТАДБИРКОРЛИГИНГИЗ ДЕМАКДИР!

Шахсий хўжалик қанчалик кўп ташвиш орттиришини, уни тўла-тўкис бут ҳолда сақлаш нечоғлик муҳимлигини ва агар бу хўжалик анчагина катта бўлса қанчадан-қанча кутилмаган муаммолар келтириб чиқаришини ҳар қандай тежамкор рўзғор соҳиби яхши билади.

1989 йил 1 июндан кучга кирган «РЎЗҒОР МОЛ-МУЛКИНИ КЎНГИЛЛИ СУҒУРТА ҚИЛИШ» деб аталган янги суғурта тури айни шу шахсий хўжалик эгаларига мўлжалланган.

Шу шартнома қоидаларига кўра уй-рўзғор буюмлари, кундалик ва шахсий истеъмол буюмлари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, ёқилғи, қурилиш материаллари, боғ-томорқа ва бошқа инвентарлар (уй-рўзғор мулки), қўй ва эчкилар 6 ойликдан бошлаб, чўчқалар 4 ойликдан бошлаб, асалари оилалари (уяларда), шунингдек ҳосил бериб турган кўп йиллик мевали дарахтларни суғурта қилиш мумкин.

Суғурта қилдирувчининг хоҳишига кўра шартнома бир вақтнинг ўзида барча мол-мулкни суғурта қилиш учун тузилиши мумкин бўлганидек, уй-рўзғор мулкини албатта ҳисобга олган ҳолда унинг айрим турларини суғурта қилиш учун ҳам тузилиши мумкин.

Уй-рўзғор мол-мулки, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, ёқилғи, қурилиш материаллари, боғ-томорқа ва бошқа инвентарлар уларнинг табиий офатлар, ёнғин, сув тошқини, бўрон, портлаш, довул, жала дўл, ўпирилиш, ер ости сизот сувларининг юзага чиқиши, мазкур жой учун одатдан ташқари тарзда узоқ давом этган ёғин-сочин, қор ёғиши, сел келиши, яшин уриши, зилзила, иситиш системаси, водопровод ва канализация тармоқларидаги авариялар оқибатида нобуд бўлиш ва шикастланиш ҳолларидан, шунингдек ўғирланишдан ва ўғирланиш оқибатида бу буюмларнинг шикастланиш ҳолларидан суғурта қилинади.

Қўй, эчки ва чўчқалар касалликлар, юқорида айтиб ўтилган табиий офатлар, бахтсиз ҳодисалар, шу жумладан музлаб қолиш, бўғилиш, электр токидан шикастланиш, ҳайвонлар ҳужуми оқибатида уларнинг нобуд бўлиш ҳолларидан, шунингдек бу ҳайвонларни мажбуран сўйишга тўғри келган ҳоллардан суғурта қилинади. Бундан ташқари қўй, эчки ва чўчқалар жароҳатланиш, чўкиш, заҳарли илонлар ва ҳашаротлар чиқиши, заҳарли ўтлардан заҳарланиш оқибатида нобуд бўлганда ҳам суғурта қилдирилган ҳисобланади.

Шунингдек, асалари оилалари ҳам касалликлар, табиий офатлар ва бахтсиз ҳодисалардан нобуд бўлган ёки юқумли касалликларнинг тарқалишига чек қўйиш мақсадида йўқотиб юборилган ҳолларда ҳам улар суғурта қилдирилган ҳисобланади. Мевали дарахтлар эса юқорида айтиб ўтилган бахтсиз ҳодисалар натижасида нест-нобуд бўлганда суғурта қилдирилган ҳисобланади.

Энг кам суғурта пули мол-мулкни ҳар қандай турда суғурта қилинганда ҳам 3000 сўмдан иборат. Тариф ҳажми — йилига суғурта пулининг 0,7 фоизидан 1 фоизигача миқдорини ташкил этади. Суғурта тўловлари суғурта турига боғлиқ бўлади.

Мулк қиймати амалдаги давлат чакана нархларидан келиб чиққан ҳолда уй-рўзғор мулки, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, ёқилғи, қурилиш материаллари, боғ-томорқа ва бошқа инвентарлар бўйича белгиланади.

Қўйлар, эчкилар, чўчқалар ва асалари оилалари белгиланган суғурта пулидан келиб чиқиб мулк қиймати эса мазкур турдаги ҳайвоннинг ёки асалари оиласининг ўртача қиймати ҳисобга олинган ҳолда давлат харид нархлари бўйича белгиланади.

Мевали дарахтлар бўйича мулк қиймати халқ депутатлари Советларининг тегишли ижроия комитетлари томонидан тасдиқланган нарх-наво нормативларидан келиб чиқиб белгиланади.

Бу ҳолда ҳайвонлар ўтлатиш, жойларида ҳам, асаларилар оиласи эса кўчманчи асалари хўжаликларида бўлган пайтда ҳам суғурта қилдирилган ҳисобланади.

«Рўзғор мол-мулкини кўнгилли суғурта қилиш» шартномаси 1 йил муҳлатга тузилади.

Бундай турдаги суғурта шартлари билан тўлароқ танишиш ва шартнома тузиш учун Сиз Давлат страхование инспекциясига ёки районингиз, ташкилотингиз, корхонангизга хизмат кўрсатувчи суғурта агентига мурожаат қилишингиз мумкин.

ДАВЛАТ СУҒУРТАСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ БОШҚАРМАСИ

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 11890. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б. — 1663. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12